

Foaia Diecezană

PERIODIC DE CULTURĂ ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ
EDITAT DE EPISCOPIA CARANSEBEŞULUI

Fondată în 1886
Episcop
IOAN POPASU

SERIE NOUĂ, Anul V, Nr. 9 - 10 (55 - 56), Septembrie - Octombrie, 1999;
ISSN 1223 - 9461

CTITORI ȘI BINEFĂCĂTORI AI CATEDRALEI EPISCOPALE CARANSEBEȘ 1999

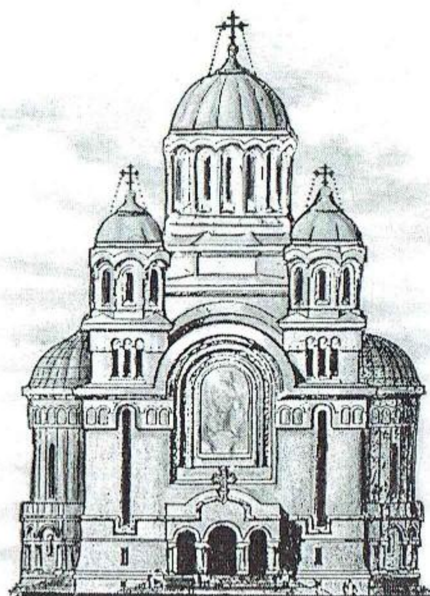
Cont: 45.36.50.21
B.C.R. Caransebeș

„Fiecare să dea cum socotește cu inima sa, nu cu părere de rău, sau de silă, căci Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună."
(II Corinteni 9, 7)

(*urmare din numărul trecut*)

Nr. crt.	Numele și prenumele	Localitatea	Suma
640	Heghediș Cosmin	Caransebeș	50.000
641	Parohia Borlova	Prot. Caransebeș	350.000
642	Parohia Berliște	Prot. Oravița	200.000
643	Parohia Berzeasca	Prot. Oravița	500.000
644	Parohia Ciclova Montană	Prot. Oravița	250.000
645	Parohia Forotic	Prot. Oravița	250.000
646	Parohia Gornea	Prot. Oravița	300.000
647	Parohia Greoni	Prot. Oravița	500.000
648	Parohia Ilidia	Prot. Oravița	200.000
649	Parohia Macoviște	Prot. Oravița	250.000
650	Parohia Milcoveni	Prot. Oravița	200.000
651	Parohia Moldovița	Prot. Oravița	175.000
652	Parohia Oravița Montană	Prot. Oravița	1.500.000
653	Parohia Padina Matei	Prot. Oravița	325.000
654	Parohia Sichevița	Prot. Oravița	1.000.000
655	Parohia Slatina Nera	Prot. Oravița	325.000
656	Aslău Carmen	Timișoara	1.000.000
657	Scripearu Ana	Caransebeș	200.000
658	Parohia Marga	Prot. Caransebeș	265.000
659	Ștefănuț Stana	Goleț	200.000
660	Parohia Bozovici	Prot. Băile Herculane	1.200.000
661	Parohia Bănia	Prot.Băile Herculane	593.000
662	Gospodin Maria	Caransebeș	200.000
663	Matei Nicolae	Caransebeș	500.000
664	Bența Marius	Caransebeș	1.000.000
665	Parohia Cornereva	Prot. Băile Herculane	450.000
666	Enache Maria	Caransebeș	100.000
667	Șerban Ion	Caransebeș	1.000.000
668	Diac. Dragomir Vasile	Sat Bătrân	2.000.000
669	Mihai și Maria B.	Anina	5.000.000
670	Cerna Ioan	Caransebeș	10.000.000

(*continuare în numerele următoare*)

Colectivul redacțional:

Președinte: – **P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA Episcopul Caransebeșului**
Redactor resp.: – Pr. Vicar Ioan Petraș
Membri: – Prot. Dr. Vasile Petrica
– Pr. Prof. Dr. Sorin Cosma
– Pr. Prof. Drd. Ionel Popescu
– diac. Nicolae Mirișan
– Adrian Popescu
Tehnoredactor: – Cristian Frențiu

Tehnoredactare computerizată și tipărire:
TIPOGRAFIA DIECEZANĂ – CARANSEBEȘ
Str. Mihai Viteazu nr. 11
tel.: 055/229412, fax: 055/229402
e-mail: episcop@cs.ro

SFÂNTA ŞI DUMNEZEIASCA LITURGHIE – II –

2. Etapele dezvoltării Sfintei Liturghii

Mărturii despre *continuitatea Liturghiei primare* şi despre *săvârşitorii* acesteia ne oferă documentele epocii ***Părinţilor apostolici***, cum sunt : *"Didahia celor doisprezece Apostoli"* (anii 80–100), *"Epistola către Corinteni a lui Clement Romanul"* (anii 96–98), *"Epistolele Sf. Ignatie al Antiohiei"* (†107) ş.a.

Prima expunere a structurii *Sfintei Liturghii* o întâlnim în ***Apologia I a Sfântului Iustin Martirul şi Filozoful***, scrisă în jurul anului 150, în care se descrie o *liturghie baptismală* (cap. 65) şi o *liturghie duminicală* (cap. 67). Sunt prezentate distinct cele două părţi ale Liturghiei : *Liturghia catehumenilor*, care cuprindea *lecturi biblice* şi *predica*, şi *Liturghia euharistică*, care începea cu : o *rugăciune generală, sărutarea păcii, primirea darurilor de pâine şi vin, amestecat cu apă, rugăciunea de mulţumire,* ***(cu precizarea că săvârşitorul rostea rugăciuni "câte putea")*** *şi împărtăşirea.*

În ***veacul al treilea*** nu întâlnim o descriere pe larg a Liturghiei, din mai multe motive, dintre care amintim acea *"disciplină arcană"*, pe care şi-au impus-o creştinii pentru apărarea credinţei lor, păstrând tainic misterul sacramental, în faţa păgânilor. Se poate adăuga aici şi faptul că Sfânta Liturghie era familiară credincioşilor, făcând parte, ca o necesitate, din viaţa lor religioasă.

Primele documente care ne transmit adevărate formulare liturgice, cu rugăciuni şi descrieri ale Liturghiei sunt acele scrieri anonime, numite *"Rânduieli bisericeşti"*, cum sunt : *Tradiţia apostolică a lui Ipolit, Constituţiile apostolice, Testamentum Domini ş.a.* Pentru a le spori autoritatea, ele au fost atribuite direct Mântuitorului sau Sfinţilor Apostoli, de la care le-au primit Clement Romanul şi Ipolit (†235). Importanţa lor liturgică constă şi în aceea că materialul informativ transmis este mai vechi decât perioada în care au fost redactate.

Cel dintâi şi cel mai vechi formular de Liturghie, cunoscut până acum, este cuprins în ***Constituţiile apostolice***, document redactat în a *doua jumătate* a *veacului al patrulea*. Patriarhul Proclu al Constantinopolului îl consideră pe *Clement Romanul* autorul consemnării în scris a acestei Liturghii, de aceea a fost numită *"Liturghia Clementină"*. Iată structura acestei Liturghii :

Liturghia catehumenilor :

a. — *Lecturile biblice* : 2 din Vechiul Testament şi 2–3 din Noul Testament, între care se cântau psalmi ;

b. — *Omilia* sau *predica* ;

c. — Patru *ectenii* pentru : *catehumeni, energumeni, candidaţi la botez* şi *penitenţi,* urmate fiecare de o rugăciune şi de binecuvântarea episcopului, în timp ce aceştia ieşeau din biserică ;

Liturghia credincioşilor :

a. — *Ectenia mare* şi *rugăciunea* episcopului pentru credincioşi ;

b. — *Sărutarea păcii* şi *spălarea mâinilor* liturghisitorilor ;

c. — Aducerea de către diaconi a darurilor de *pâine* şi *vin,* pentru Sfânta Jertfă ;

d. — *Rugăcinea euharistică,* rostită de episcop ;

e. — *Ectenie* şi *rugăciune* pentru împărtăşire ;

f. — *Împărtăşirea* ;

g. — *Ectenie* şi *rugăciune* de mulţumire ;

h. — Încheierea Liturghiei prin salutul diaconului : *"Ieşiţi în pace"*.

Primele explicări sistematice ale Liturghiei le găsim la marii cateheţi creştini, Sfântul Chiril al Ierusalimului (†381), în *Catehezele mistagogice,* la Teodor de Mopsuestia (†c.428), în *Catehezele baptismale,* şi la Sfântul Ioan Gură de Aur (†407), în *Omiliile* sale.

Ritualul liturgic primitiv al primelor veacuri creştine era *uniform ca structură*, dar cu anumite *diferenţieri de amănunt*, datorate atât specificului etnic şi a nevoilor locale în care el s-a dezvoltat, dar mai ales libertăţii săvârşitorului de a *improviza rugăciunea euharistică*, prevăzută încă de primele documente, cum sunt : *Didahia celor 12 Apostoli* şi *Apologia I a Sfântului Iustin Martirul.* Pe o temă generală comună, au apărut astfel diferite variante de rugăciuni euharistice, devenite ***"anaforale liturgice"***, care au fost atribuite şi legate de numele anumitor personalităţi ale Bisericii creştine.

⇨

† Dr. Laurenţiu Streza,
Episcopul Caransebeşului

Ca *operă colectivă a Bisericii*, rânduiala ***Sfintei Liturghii*** se dezvoltă treptat pe fondul şi structura primară, primind o stabilitate odată cu apariţia cărţilor de slujbă, dintre care singura păstrată este *Evhologhionul episcopului Serapion de Thimuis.*

La forma actuală, Liturghia ortodoxă a ajuns, după o evoluţie în timp, abia în sec. XIV, de când avem primele explicări ale teologilor tesaloniceni, Nicolae Cabasila şi apoi Sfântul Simeon al Tesalonicului.

3. Liturghiile folosite azi în întreaga creştinătate

În concurenţa lor, *anaforalele* primare au câştigat şi s-au impus cele din marile metropole, legate de mari Părinţi ai Bisericii, formându-se astfel aşa numitele ***rituri liturgice-surse***, două în Răsărit, *antiohian* şi *alexandrin*, şi două în Apus, *galican* şi *roman,* din care au derivat toate liturghiile creştine.

— ***Ritul antiohian*** sau sirian, din vechiul patriarhat al Antiohiei, a avut la bază una dintre cele mai răspândite dintre Liturghiile vechi, ***Liturghia Sfântului Iacob***, primul episcop al Ierusalimului, înlocuind *Liturghia clementină*, descrisă în *Constituţiile Apostolice.*

Din ***Liturghia Sfântului Iacob*** vor deriva toate Liturghiile răsăritene :

a) — ***Liturghiile bizantine*** : *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, Liturghia Sfântului Vasile cel Mare* şi *Liturghia Darurilor mai înainte sfinţite ;*

b) — ***Liturghia sirienilor iacobiţi*** (separaţi după sinodul de la Calcedon, 451), ca variantă *siriacă* a Liturghiei Sfântului Iacob, cu *67 anaforale* de schimb, folosită şi de sirienii din Malabar (India) şi de maroniţii din Liban, uniţi cu Roma ;

c) — ***Liturghia Bisericii armene,*** atribuită *Sfântului Grigorie Luminătorul*, apostolul armenilor ;

d) — ***Liturghia sirienilor nestorieni,*** o variantă siriană atribuită *Sfinţilor Apostoli Addai (Tadeu) şi Maris,* evanghelizatorii Edesei şi Seleuciei, cu două anaforale de schimb, a lui Teodor de Mopsuestia şi a lui Nestorie.

— ***Ritul liturgic alexandrin*** s-a bazat pe Liturghia atribuită *Sfântului Marcu*, evanghelizatorul Egiptului, folosită în versiune greacă de melkiţii ortodocşi, până în secolele XII–XIII, iar de copţi până la 451, când au tradus-o în limba lor naţională coptă, sub numele de *Liturghia Sfântului Chiril al Alexandriei*, adăugându-i două anaforale de schimb, una numită a *Sfântului Vasile* şi una a Sfântului *Grigorie de Nazianz.*

Din Liturghia ritului alexandrin a derivat şi *Liturghia celor 12 Apostoli*, cu încă 14 anaforale, din Biserica Etiopiană.

— ***Ritul liturgic galican***, cu *Liturghia Sfântului Ambrozie al Milanului* şi *Liturghia Mozarabă*, a rămas doar ca un rit istoric, fiind asimilat de cel roman.

— ***Ritul liturgic roman*** s-a impus prin vechea Liturghie anonimă, din care derivă Liturghia (missa) romană, generalizată astăzi în toată lumea catolică.

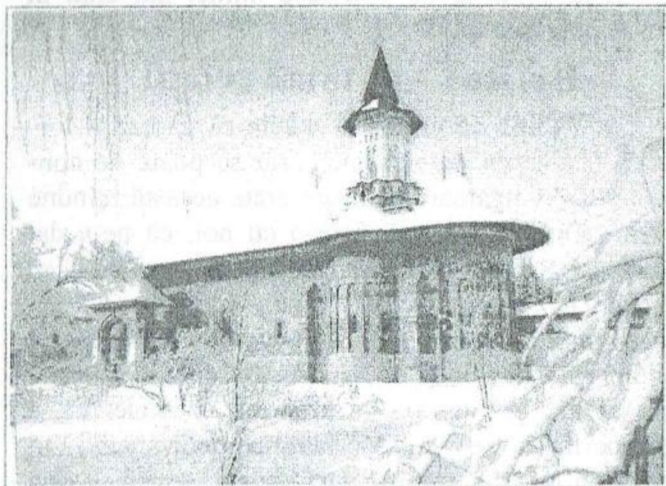
După tiparul missei romane sunt structurate astăzi şi Liturghiile Bisericilor desprinse din catolicism, cea a *Comuniunii Anglicane* şi cea a *Bisericilor Protestante*. Protestanţii şi mai ales neoprotestanţii, din toate sectele existente, au simplificat rânduiala Liturghiei, transformând-o într-o masă comemorativă, fără caracter sacramental, respingând prezenţa reală a lui Hristos în Euharistie, cât şi preoţia ca taină. *(va urma)*

✞ Dr. Laurenţiu Streza,
Episcopul Caransebeşului

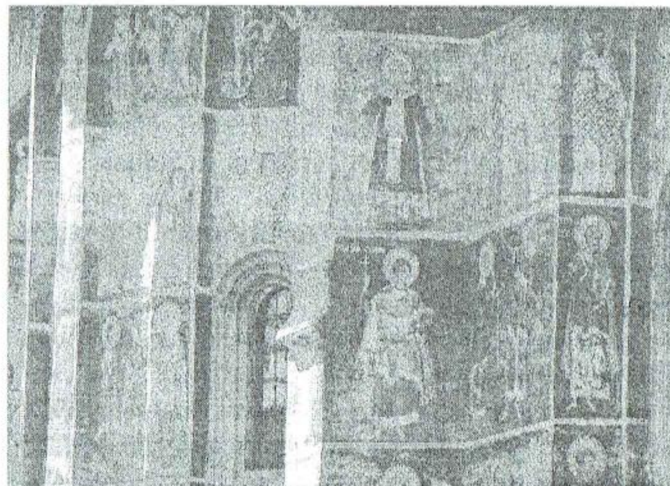
LA SUCEVIȚA

A ocrotit Domnul Sucevița, pentru ca tot ce are mai impresionant arta medievală românească să ajungă până la noi. Îți trebuie, ca într-adevăr să înțelegi ce vezi, câteva zile. De multe ori însă pelerinul profită de oportunități și totul se desfășoară cu repeziciune, apoi încearcă să „developeze" imagini înregistrate, informații, să le integreze unui flux interior pe care o contemplare „la fața locului" l-ar fi adâncit, i-ar fi dat o altă evoluție. Ne mulțumim cu ce ne dă Dumnezeu și ascultăm explicațiile măicuței, despre care, la sfârșit, zic tinerele noastre însoțitoare : *„Doamne, dar câte știe !..."* Or fi crezut, probabil, că viețuirea într-o mănăstire înseamnă închiderea în ignoranță și nu, dimpotrivă, un interes mereu viu pentru tot ce ține de toate ale vieții, dar orientat spre alte scopuri decât cele din viața laică.

Regăsesc același spirit viu, aceeași inteligență și cultură profundă în alte părți, la *Hurezi*, la *Prislop*, la *Govora*, și cred că mă aflu în fața unei reguli, nu a unei excepții.

Mănăstirea este ***ctitoria Movileștilor***. Au pecetluit, cu zidire fără asemănare, domnii altfel mediocre. Mitropolitul Gheorghe Movilă, pe vremea când era episcop de Rădăuți, a ctitorit și sfințit, biserica mănăstirii (1581–1584), iar frații săi Ieremia și Simion Movilă, domni, au adăugat alte construcții, au finanțat pictura. S-a construit casa stăreției, zidurile de incintă, cu turnurile în care se mai păstrează încă două clopote cu stema Moldovei și a Movileștilor. Dar, dintre toate, impresionează turnul porții. Intrăm pe poarta masivă de stejar și avem sentimentul că, dintr-o dată, se întoarce fila timpului ca să ajungem într-o vreme unde asemenea porți însemnau garanția vieții în fața vrăjmașilor. Poate că **pictura**, păstrată mai bine decât la alte mănăstiri a fost ocrotită de aceste ziduri masive, înalte, nu numai împotriva eventualelor agresiuni ale tătarilor sau turcilor, ci și a vânturilor și ploilor. Zugravii Ion și Sofronie (1595–1596) au fructificat tot ceea ce, până atunci, a descoperit pictura murală moldovenească. Multă știință și teologie se desfășoară în aceste scene inspirate de ***Vechiul Testament*** și ***Noul Testament***, de numeroase vieți de sfinți și de sfinte. Pictorii, care veneau din școala de iconari de la Pângărați, au expus, într-un discurs plastic fără egal, tot ceea ce se știa la momentul respectiv în materie de narativitate iconografică. Privim mormintele Movileștilor, tablourile votive și ne întrebăm cât orgoliu și câtă smerenie ar fi în aceste mesaje din trecut. O epocă își trimite peste ani și ani imaginile și nu noi suntem cei care trebuie să judecăm dacă se nasc din puterea smereniei osârduitoare sau din orgoliul puterii imaginii. Căci cronicarul notează impasibil, fără să-și dea seama de perspectiva istorică: *„După perirea lui Mihai-Vodă, n-au mai avut Ieremia-Vodă niceo dodeială de nime.*

Ce plinindu ai cu pace domnii sale 12 ani, cu țara așezată în tot bivșugul, au plătit și el datoria omenească. Au murit Ieremia-Vodă în anul 7116 (1606). Rămasu-i-au poamnă în țară mânăstirea anume Sucevița, de dânsul făcută". Mihai-Vodă nu este altul decât **Mihai Viteazul**. Și dacă noi mergem la mânăstiri să învățăm, vom învăța și această amară lecție a istoriei.

Ajungem la mânăstire cam târziu, când este pe terminate Sfânta Liturghie. N-a depins de noi plecarea mai repede. Dar ne bucurăm enorm, pentru că, iată, părinții au început să miruie și ne putem duce și noi să primim sfânta binecuvântare. Miroase frumos în biserică, a tămâie și mir, iar după ce înconjurăm biserica și privim ***scara lui Ioan Climax (Scărarul)*** întristându-ne de soarta celor căzuți, mirosindu-și mâinile, studentele noastre zic: *„Domnule profesor, cât de frumos miroase aici..."*

OVIDIU MOCEANU
Brașov – scriitor, doctor în filologie

Iubirea — marea taină a comuniunii cu Dumnezeu

Pr. Miron Mihăilescu

Ocna Sibiului — 5.02.1997

De la pământ la Cer — prin Credință

Ceea ce constată Mântuitorul, referitor la credința femeii canaaneence, i-o spune direct în față : *„Mare e credința ta, femeie"*. Lucrul acesta m-a frapat mai mult ca niciodată. Știu răspunsul canaaneencei care l-a uimit pe Mântuitorul : *„Și câinii mănâncă fărâmiturile ce rămân de la masa stăpânilor !"*. E o **taină-cheie a înțelegerii TAINEI lui Hristos**. Despre Maria Magdalena, în casa lui Simon leprosul, zice (se adresează nu ei ci celorlalți) : *„Mult a iubit, mult i se iartă"*. Îi apreciază gestul atașamentului său, dar de vorbit, le vorbește celor din jur. Ei îi spune : *„Iartă-ți-se ție păcatele"*, urmarea care vine din taina gesturilor pe care le-a dovedit față de EL. Însă acestei femei de alt neam (era de prin părțile Tirului și a Sidonului) îi zice direct : *„Mare e credința ta... Fie ție cum dorești"*. Mi-a sărit în ochi sensul acestor cuvinte adresate femeii. Mântuitorul apreciază această credință. E o problemă ce-o pune EL, direct, — ***problema credinței*** — de care depinde rezolvarea altor și altor probleme. „Mare e credința ta !" spune Cel care deține mărimea lucrurilor, EL care-i însăși MĂRIMEA a tot ce conține desăvârșirea, a tot ce este de valoare. De pe culmea autorității, ca deținător a tuturor tainelor, spune Mântuitorul : „Mare e credința ta..." ... ; această cumpănă pe care-o face între mărimea credinței ei și mărimea Lui. Nu știi care-i mai mare — Cel care-i apreciază credința, zicându-i : „Mare e credința ta", — ori cea care are această credință mare. Mărimea credinței femeii se întâlnește cu mărimea Celui care-o apreciază. Iată aici o problemă care în creștinism e capitală : **CREDINȚA**. Crezi ? Iată ce virtute avem noi : mintea noastră e înzestrată cu însușirea de a avea credință, avem ***putința de a trece cu mintea de la cele văzute la cele nevăzute***. Numai omul e înzestrat cu credință, cu puterea saltului de la Făptură la Făptuitor, de la efect la cauză, are puterea de trecere peste sine, la altă lume decât a gândirii lui. Să crezi — ce minune ! Noi nu avem nimic, tot ce este-n noi funcționează pe baza unor legi, dar să crezi e extraordinar, e un SALT de a ieși din cele puse în rânduială, de a le depăși, trecând pe poziția Celui care le face. E o **mare minune**, să avem această putere ; că nu o folosim, asta-i altă treabă, însă posibilitatea de a o folosi o avem, ne putem angaja în SALTUL, cu mintea, de la cele văzute la cele nevăzute, salt dintr-o lume în alta decât aceea în care suntem (facem imediat legături între lucruri). Saltul acesta cu gândul, prin care le vezi pe cele nevăzute, mai bine decât pe cele văzute, e o ***taină*** cu care ne trezim că lucrăm : ieșim cum ies astronauții în spațiul cosmic. Așa ieșim noi, cu această taină a credinței în spațiul dumnezeiesc ; cu mintea putem face saltul în Cer (***de pe pământ la Cer — prin credință***). „Mare e puterea, gestul tău, femeie, căci ai trecut de la cele ce se văd și te-ai prins de ceea ce nu se vede, te-ai prins de viață, ca EU să-i dau această viață fiicei tale. Ai trecut în alt domeniu : din acesta unde tu nu poți face nimic, într-unul în care să poți face totul".

Hristos — taina vieții

Clipă de clipă mă macin să găsesc o formulă de exprimare cât se poate de convingătoare pentru a arăta această minune pe care Dumnezeu a săvârșit-o cu noi, că ne-a dat **puterea CREDINȚEI, *posibilitatea de a vedea ceea ce vede EL***. Nu ne mirăm oare — zicem noi așa, grosso-modo — că ne-a oferit ***darul de a iubi ca El*** ? „Uitați-vă la Mine !" În ea Mântuitorul a apreciat ceva ce are EL însuși. De la această femeie, EL a descoperit, că-n ea există o taină ce deține taina Lui (pe care EL însuși o are). „Deții taina Mea !" — asta înseamnă : „Mare e credința ta !". „Aceasta-i taina Mea, de a da viață ! Și tu te-ai prins și te ții de taina aceasta a Mea, socotindu-mă că pot da viață. Ai putut sălta în lumea Mea din care dau EU viață". Și am început să fac legături cu alte momente-n care Mântuitorul ni se deschide, dându-ne să înțelegem că putem fi ca EL, că putem trece în lumea Lui și lumea Lui (care deține toate tainele, încât să nu ne lipsească nimic) să fie lumea noastră, căci în ea este însuși IZVORUL vieții (cum i-a sugerat la fântână, femeii samarinence). Am început să caut alte momente din viața Mântuitorului (din Evanghelie) când EL mai face asemenea descoperiri, ajutându-ne să înțelegem că de aceea a și venit la noi, ***pentru a fi ca EL***, asigurându-ne că putem fi ca EL. „Plec, să vă fac loc, ca acolo unde voi fi EU, să fiți și voi ; cum sunt EU cu Tatăl, să fiți și voi cu Mine și cu Tatăl, pe același plan de mărime a deținerii tainelor vieții"...

Am făcut legătura, de exemplu, cu **episodul învierii lui Lazăr**. Mântuitorul când s-a aflat în fața mortului (despre care surorile lui s-au exprimat : „De-ai fi fost Tu aici, n-ar fi murit fratele ⇨

⇨ nostru"), a spus : „Trebuie să știți că EU dețin ceea ce voi ziceți. Eu sunt ÎNVIEREA, lucrând același lucru, fie că mă aflu aici, ori în altă parte. Lazăr n-a murit. Dacă nu am fost vizibil, lângă el, nu înseamnă că e în primejdie de a muri. El tot nu moare, fiindcă EU sunt garanția vieții". Și apoi zice : „Mulțumescu-Ți, Părinte, că M-ai ascultat. Știam că Mă asculți". Rostește vorba asta în fața mortului pe care era provocat să-l învie. Ca și femeia canaaneancă ce se declară că ea știe. Știa că și niște fărâmituri căzute de la masă, dacă le va lua, ele vor fi viață. „Ce rămâne de la Tine, este viață !" A dovedit că ea crede în fărâmiturile acelea, în ***taina Lui de-a fi izvorul vieții***. EL a descoperit că femeia i-a prins taina.

„Mulțumescu-Ți, Părinte. Știam că totdeauna Mă asculți. Dar ceea ce se întâmplă și vorbesc acum, o fac pentru cei ce sunt aici, să se convingă, să afle, să creadă că Tu M-ai trimis". Iată cum se înțelege EL cu Tatăl (de la egal la egal) și iat-o și pe femeie că intră-n sfatul lui Dumnezeu, cu credința ei. Mântuitorul zice : „Mulțumescu-Ți, Părinte", chiar ca femeia, de pe aceiași poziție. „Știam că mă asculți". Și ea știa că va fi ascultată. Ea credea în ce nu se vede, dar fiindcă i s-a pomenit că umblă Fiul lui Dumnezeu printre oameni, atunci își spune, încredințată în sine, că nu se poate ca Acesta să nu aibă viață, de vreme ce vine de la Dumnezeu. A săltat cu mintea de la cele văzute la cele nevăzute, Taina Lui a văzut-o cu acea putere minunată pe care ne-a dat-o nouă pentru a putea gândi ca EL, dumnezeiește. Chiar ca femeia lucrează Mântuitorul cu credința : „Știu că Mă asculți", o spune ca și canaaneanca pe care a apreciat-o că iată, cum știe. „Mare e credința ta, că știi ce știu Eu de la Tatăl !".

Hristos — taina Dragostei

Au existat momente de felul acesta, în care Mântuitorul a dovedit că prezența Lui este o ***lucrare de la Dumnezeu***. S-a înfiripat și o constatare : omul este pasibil de a vedea cu vederea lui Dumnezeu, de a lucra cu mâna lui Dumnezeu, de a se încadra în taina lui Dumnezeu. Am fost asigurați pentru lucrul acesta. Și femeia s-a bizuit pe DRAGOSTEA care n-o va lăsa cu mâinile goale, pe care I-o vede așa cum I-a văzut-o și Maria Magdalena („Mult a iubit"). „Ai apreciat iubirea Mea, care o am de la Tatăl, căci El ne iubește. Mare lucru că ai văzut iubirea lui Dumnezeu !". Așa cum a spus și EL : „Doamne, știu că Mă asculți, fiindcă știu că-i iubești, doar de aceea Mi i-ai dat Mie, să-i iubesc cum Îi iubești Tu !". Mântuitorul apreciază existența acestei **puteri a minții** noastre de ***a sălta din cele văzute la cele nevăzute***.

Iată tema pe care-o pune Evanghelia aceasta și care, ar fi cazul să fie folosită, pentru dobândirea unui plus de vedere, mai clară, a sensului lucrurilor ce le avem de făcut. Tema asta îmi stă pe masa de lucru a minții. Mă obsedează felul în care se prezintă Mântuitorul, pe același nivel de putere (a credinței) ce-l constată la femeie. „Mi-ai dat Mie să le dau viață și viața înseamnă a te cunoaște pe Tine, singurul și adevăratul Dumnezeu... Mi-ai dat să le dau viață, ca ei... să Te cunoască pe Tine ca dragoste și să Te poată asculta, să facă și ei ceea ce faci Tu, așa cum Eu le voi arăta... Ei pot face ce fac Eu". **Puterea credinței** prin care noi ne ***putem sălta cu inima la taina dragostei lui Dumnezeu cea nevăzută***. Pe care s-o putem deduce și cu care-L putem privi pe Dumnezeu, nevăzut. Mântuitorul a zis că din fapte Îl putem deduce, care-s ale Tatălui.

Mă tot minunez cum apreciază EL **aplicarea credinței**, cu atâta sinceritate spunându-i femeii că „Ești mare", ridicând-o la mărimea propriei Lui credințe în Tatăl căruia EL se roagă să-i dea viața lui Lazăr și fiicei canaaneencei. Prin această **putere a credinței**, pe care se așteaptă s-o folosim, noi intrăm direct în ***colaborare cu Dumnezeu***. A spus Sf. Apostol Pavel : „Colaboratori cu Dumnezeu suntem. Nu eu, ci El trăiește și grăiește-n mine, etc". Spune Mântuitorul : „Tatăl Meu, până acum, lucrează". Ce lucrează ? Unde ? În noi. Și ce lucrează ? Lucrează pentru a ne da posibilitatea de-a intra în lucrarea Lui, așa cum a intrat femeia canaaneancă care L-a determinat pe Mântuitorul să exclame : „Mare e credința ta !".

Găsindu-ne deci, în situația de a putea gândi dumnezeiește, se pune problema să folosim această gândire, dumnezeiește. Să n-o ținem degeaba. Pentru a o ști folosi Mântuitorul ne asigură că : Eu voi fi cu ei, să o folosească iubirea Ta, Părinte, cum o folosesc EU".

„Mare e credința ta !". Mi-a fost ca un ghimpe problema aceasta, care m-a obsedat de-a lungul anilor : **problema credinței**. Dar important nu e să crezi ce-ți face Dumnezeu (e normal că-ți face, doar EL te ține-n viață), important e nu ce-ți face, ci ***cum îți face, cum te iubește***, modul acesta înalt al iubirii Lui minunate, greu de înțeles. A fost femeia canaaneeancă atentă, atât de atentă la Dumnezeu, încât i s-a văzut esențialul, ***taina dragostei lui***.

(„***PORUNCA IUBIRII***" nr. 2 (8) / 1999 — Sibiu)

Limbajul religios al politeții – Salutul în limba română

„Minune este și felul cum ne purtăm unul cu altul, întrecându-ne în a ne ajuta, a ne vorbi delicat, a ne face viața cât mai plăcută unul altuia" **(N. Steinhardt)**

O formă specială care reflectă relațiile dintre oameni o constituie ***limbajul politeții***. Acesta facilitează comunicarea interumană și se caracterizează prin respect, bună-cuviință și amabilitate în relație cu semenii noștri.

Dicționarul limbii române (DLR) înregistrează ca explicații ale cuvântului „salut" următoarele : „cuvânt, enunț sau gest cu care se salută".

Dincolo de rigiditatea unei definiții, cuvântul dă expresie legăturii care se stabilește de la om la om.

Între *politețe* și *bună-cuviință* trebuie făcută o distincție. Cea dintâi implică învățarea și respectarea normelor de comportare, deci vine ca urmare a educației, cea de a doua presupune o conduită spontană.

Nu vom insista aici asupra bunei-cuviințe (o caracteristică a sufletului românesc), la care se oprea Părintele Prof. ***D. Stăniloae*** în articolul : ***Buna-cuviință, formă a nobleții*** (*Ramuri*, nr. 3, 1986). Vom reține doar câteva *caracteristici ale salutului* încercând să identificăm felul în care această formulă de politețe și bună-cuviință este zămislită de o caracteristică a sufletului omenesc în general, și a sufletului românesc în special.

Lingviștii și sociologii văd în salut *„un comportament comunicațional, gestual sau verbal (ori și gestual și verbal) cu o semnificație cunoscută unui micro sau macro grup social, prin care se dă un semn de atenție, respect unei persoane sau grup".* [1]

Nu vom vorbi despre micro sau macro grup social pentru că, din perspectiva noastră, interes prezintă etnicul românesc văzut ca o zidire a noastră în Hristos. A trăi în Hristos înseamnă a ne ancora într-un orizont de existență în care ne-a zidit Hristos prin Înviere.

Creștinismul accentuează valoarea omului văzut nu ca individ, ci ca ***Persoană***. Omul e creat după chipul unei comuniuni interpersonale desăvârșite și aspiră la asemănare. Comunicarea interpersonală umană presupune constituirea unui „noi" cu includerea unei transcendențe divine între „eu" și „tu". Această comuniune nu exclude salutul, ci îl presupune.

Formulele de salut sunt considerate de către sociologi enunțuri prin care se exprimă actul de salut. Ele sunt privite drept clișee lingvistice de tip aparte.

T. Vianu în ***Studii de stilistică*** (București, 1968) observa întemeiat că formulele de salut *„sunt înzestrate cu o zonă expresivă nu a unui individ ci a poporului întreg... Formulele populare ale limbii sunt mai pătrunse de valori stilistice, decât formele literare trecute în deprinderile de a vorbi ale oamenilor culți".* [2] Meritul lui Vianu este acela de a fi remarcat că formulele de salut poartă amprenta „poporului întreg" ; mai corect mi se pare însă a menționa că *formulele de salut tradiționale* concentrează un mod de viață specific românesc, trăirea creștin-ortodoxă. În formulele de salut sunt prezente omenia, ospitalitatea, urările de bine și de sănătate (ne referim, desigur la formulele de salut rostite în decursul existenței neamului, nu la formulele moderne străine de spiritul românesc).

Pentru argumentarea acestei afirmații ne vom folosi de un chestionar, alcătuit de **Emil Petrovici** și **Sever Pop**, pe tema salutului în comunitățile tradiționale românești.

Una dintre cele mai cunoscute formule de salut este *„sărut mâna"*(are la origine gestul corespunzător). Țăranul român, sărutând mâna preotului, rostea: *„Sărut dreapta, părinte"* sau *„Sărut mâna, părinte"*. Sărutul mâinii preotului provenea din evlavia creștinului, acesta știind că sărută mâna care-i dă ceea ce el nu poate avea fără preot : Prea Cinstitul Trup și Sânge al Domnului și Mântuitorului nostru.

Folosită în afara contextului religios formula trădează doar un semn al politeții care nu întodeauna reflectă trăirea sufletească : „Sărut mâna, cucoană !"

Formula de salut întrebuințată azi într-un anumit context (cel al despărțirii îndrăgostiților) : *„Adio !"* nu mai este cunoscută în înțelesul ei primar. Etimologia cuvântului ne lămurește asupra acestui sens. Cuvântul este format din alte două cuvinte de origine latină : „ad" + „deos" = la Dumnezeu. Despărțirea oamenilor în această lume nu este definitivă, ea se transformă într-o întâlnire „la Dumnezeu".

Formulele de salut folosite în *satele* noastre reflectă un mod de a gândi, de a trăi și de a te comporta creștinește. Pentru creștin fiecare zi este o minune pentru că trăiește în spațiul și timpul Învierii. Viața este un dar al lui Dumnezeu, ziua însăși este un dar, de aceea începi ziua rugându-L pe Dumnezeu să ți-o binecuvânteze, să-ți poarte de grijă, îi mulțumești apoi pentru hrana necesară zidirii trupului și I te închini seara rugându-l să-ți vegheze somnul.

prof. Maria Frențiu

⇨ Doar cel care se află în iubirea lui Hristos poate răspunde la *„Bună ziua"* cu : *„Noroc şi bine să dea Dumnezeu"*, *„Deie Dumnezeu bine"*, *„Norocu' ăl bun să dea Dumnezeu"*. Binele este un dar de la Dumnezeu şi creştinul doreşte să primească darul acesta în fiecare zi. Pentru urarea de a avea *„ziua bună"*, creştinul răspunde cu bună-cuviinţă specifică : *„Mulţumim dumitale"*.

Dacă cel care salută este o ***persoană tânără***, i se răspunde prin câteva formule care sună ca o binecuvântare : *„Dumnezeu să te trăiască"*, *„Dumnezeu să te ţie"*. Dumnezeu îţi ţine fiinţa câtă vreme „rămâi întru El şi El întru tine".

Creştinul nu se aşează la **masă** până când nu-şi face semnul Sf. Cruci şi nu spune o rugăciune de mulţumire. În Crişana, dacă cineva nimereşte în casa unor oameni când aceştia iau masa, salută astfel : *„Dumnezeu alduiască prânzul !* (cina, masa)" şi primeşte răspunsul : *„Să vă alduiască Dumnezeu şi pe dumneavoastră"* sau *„Alduiască-te Dumnezeu !"* sau *„Doamne ajută !"*(a aldui = a binecuvânta).

Dacă formula de salut este : *„Bună masă la dumneavoastră !"* răspunsul soseşte imediat, încredinţându-l pe musafir că acest lucru este posibil: *„Numai cu Dumnezeu"* sau *„Numai cu ştirea lui Dumnezeu"*. Aceste două răspunsuri pot fi întâlnite şi la urarea de : *„Bună ziua"*. Indiferent de contextul în care sunt folosite, ele exprimă acelaşi lucru : nădejdea că zilele omului sunt bune, când de el „are ştire Dumnezeu", când nu este uitat de Creator.

În **lumea satelor** noastre un loc important îl ocupă *munca*. Pentru ţărani munca este un dar firesc şi necesar de la Dumnezeu. În înţelegerea acestor oameni simpli şi „curaţi cu inima" munca este un mijloc de existenţă, nu de câştig, de aceea ţăranul respectă tot ceea ce este câştigat cu trudă. Imaginea sa despre sfinţenia muncii, care poate mijloci pentru păcatele oamenilor, se concentrează în următoarea credinţă : „Dacă ai vreo cerere la Dumnezeu, să iei de la cineva şi să torci, şi cu banii aceia câştigaţi pe tors să dai Liturghie la Biserică, că e tare bine primit". Această credinţă e întărită de formulele de salut. Preţuind munca ţăranului, creştinul se adresează celor care se îndeletnicesc cu ea : *„Spor şi bun lucru să dea Dumnezeu !"*, *„Dumnezeu să ţină (ţie) !"*, *„Dea Dumnezeu rod la muncă"*, *„Alduiască Dumnezeu lucru şi pe dumneavoastră !"*.

La asemenea urări, care cer îndurarea şi binecuvântarea lui Dumnezeu pentru lucrul muncit nu se poate răspunde decât cu formele care concentrează speranţa că, pentru gândul bun al celui ce salută, Dumnezeu va ajuta omul: *„Să te-audă Dumnezeu"*, *„Să dea Dumnezeu !"*, *„Dă Doamne!"*, *„S-ajute Dumnezeu !"*, *„Noroc şi bine să dea Dumnezeu !"*

Numeroase formule de salut se înregistrează **la plecarea în călătorie**. În lumea satelor circulă zicala, de inspiraţie biblică : „Omul ştie totdeauna când pleacă, dar niciodată nu ştie dacă se mai întoarce (sau numai Dumnezeu ştie când se întoarce)". Drumul, călătoria trebuie încredinţate grijii lui Dumnezeu, căci numai El poate fi cu noi „în tot locul şi la tot pasul". *Cei care rămân* se adresează celui care pleacă astfel : *„Drum bun să-ţi deie Dumnezeu"* ; *„Cale cu noroc să-ţi dea Dumnezeu"* ; *„Umblă cu Dumnezeu !"* ; *„Mergi cu Dumnezeu"* ; *„Dumnezeu să te apere şi să te păzească de toate relele"* ; *„Dumnezeu ţi-ajute să umbli bine"* ; *„Dumnezeu te poarte-n pace"* ; *„Dumnezeu ţi-ajute în drumul în care mergi"* ; *„Dumnezeu ţi-ajute încotro mergi"*.

Limba română păstrează o formulă de salut, mai puţin cunoscută azi, care conţine o formă prescurtată a verbului latinesc : *„vadere"* = vă cu Dumnezeu (du-te, umblă cu Dumnezeu !).

Cel care pleacă la drum răspunde, la rându-i, prin câteva expresii care mărturisesc speranţa că Dumnezeu va fi alături de el în timpul călătoriei şi nădejdea că cei rămaşi acasă se vor afla în purtarea de grijă a Domnului : *„Să dea Dumnezeu"* ; *„Să ajute Dumnezeu"* ; *„Dea Dumnezeu bine"* ; *„Vă las cu Dumnezeu"* ; *„Rămâneţi cu Dumnezeu"* ; *„Deie Dumnezeu noroc"* ; *„Să dea Dumnezeu să ne vedem iară (laolaltă) ca acu !"* ; *„Dumnezeu s-auză !"*

Relaţia între persoane îşi are fundamentul în relaţia treimică. În lumea satului românesc viază „ordo amoris". *Bucuria celui care primeşte oaspeţi* este o rugăciune de mulţumire adresată lui Dumnezeu pentru bucuria pricinuită : *„Frumos mulţam, că te-a adus Dumnezeu Sfântul la casa mea"* ; *„Bine c-o ajutat Dumnezeu să mai veniţi pe la noi"*. Formulele acestea concentrează o stare de suflet, bucuria primirii de oaspeţi, bucuria întâlnirii dintre oameni cărora spaţiul şi timpul le-au stat împotrivă.

Ţine de omenia românilor această bucurie de a primi oaspeţi. Limba română a moştenit din latină cuvântul „om" şi de la acesta a dezvoltat un substantiv care denumeşte o stare existenţială : **omenia** şi verbul ***„a omeni"*** care reflectă o atitudine etico-teologică a neamului românesc. Omenia cuiva este exprimată prin sintagma „om de omenie" — nu omul văzut ca individ, ci omul văzut ca persoană care intră într-o relaţie interpersonală cu semenii lui, care trăieşte sentimentul înţelegerii vieţii altora şi recunoaşte chipul lui Dumnezeu din aproapele. „Omul de omenie" e cel ancorat în lumea unor valori eterne : dragostea şi respectul pentru celălalt. ***Ospitalitatea*** românească decurge firesc din omenie.

Reţinem aici un sinonim existent în limba română pentru verbul *„a saluta"*. Este vorba de expresia : *„a da bineţe"* (*„a zice bineţe"*). Aceasta s-a format de la condiţionalul-optativ *(dacă, de) aţi fi bine (voi)*. Sintagma apare în textul ***„Pravilelor împărăteşti"*** astfel : *„... de vor zice bine-aţi unul altuia"*. Formula „bine-aţi" s-a sudat şi s-a substantivizat ajungând la forma actuală *„bineţe"*. Omul trebuie să rămână în „Bine", să aleagă binele, conştient că libertatea lui constă în alegerea binelui, atât pentru sine cât şi pentru ceilalţi.

⇨ În salut omul trăieşte *deschiderea către semeni*, care conduce la naşterea iubirii interpersonale. Prin Învierea lui Hristos şi *sensul întâlnirii* dintre oameni e altul, de aceea, începând cu Sfintele Paşti, creştinii salută : *„Hristos a înviat*" (în loc de *Bună ziua*). Învierea lui Hristos înseamnă rezidirea condiţiei noastre umane, recunoaşterea biruinţei asupra morţii, bucuria de a descoperi în învierea Domnului propria noastră înviere.

În acelaşi sens **Părintele Prof. D. Stăniloae** scria : „Dacă prin păcat s-a introdus în viaţa de la Dumnezeu boala radicală, prin înviere această boală este eliminată [...] În Iisus Hristos viaţa cea nouă, eshatologică, este realizată. El este începătura pentru toţi care cred în învierea Lui, pentru întregul univers care actual boleşte. Viaţa cea nouă nu este doar o promisiune, ci este în El realizată, prezentă. Noi însă trăim mai departe în istorie, dar cu ochii credinţei şi ai speranţei spre El, spre viaţa cea adevărată, deplină, ultimă şi fără de moarte."

Când zicem cu credinţă : *Hristos a înviat !* afirmăm implicit : ***Noi toţi vom învia !***

Cuviosul Siluan Atonitul scria : *„Adeseori pentru un singur salut sufletul simte în el o schimbare binefăcătoare, şi dimpotrivă pentru o singură privire duşmănoasă, pierde harul şi iubirea lui Dumnezeu".* [3]

În **lumea satelor** noastre salutul are un rol foarte important ca ***mijloc de comunicare şi comuniune***. Atunci când cineva nutreşte un sentiment de duşmănie pentru un semen al său, primul lucru pe care îl face, prima reacţie faţă de respectivul este de a nu-i mai răspunde la salut, urmat de refuzul total al comunicării. Într-o discuţie cu o bătrână dintr-un sat bănăţean, am auzit următoarele : „Mi-s muiere bătrână şi nu mă pot cuminica, că nu vorbeşte cu mine Ion a lu'...". Bătrâna ne-a explicat că nu-l urăşte, că nu i-a făcut nici un rău, nici nu se certase cu respectivul. Ea a încercat să-i vorbească vecinului duşmănos, dar nu a primit nici un răspuns la salut. Bătrâna era chinuită că nu se poate împărtăşi „de răul lui". Cât de bine cunoştea femeia aceasta învăţătura Mântuitorului Care spune : *„Deci, dacă îţi vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului şi mergi întâi şi împacă-te cu fratele tău şi apoi, venind, adu darul tău"* (**Matei** 5, 23–24).

Creat după chipul lui Dumnezeu, omul este o fiinţă comunitară şi nu poate trăi fără comuniunea cu Dumnezeu şi cu semenii.

Moartea unui creştin este un eveniment care marchează viaţa întregii comunităţi săteşti. Oamenii simt nevoia să-şi ia rămas bun de la cel plecat în „lumea fără dor" şi intrând în casa mortului, salută rostind : *„Dumnezeu să-l ierte*", *„Ierte-i Dumnezeu sufletul*", *„Dumnezeu să-l odihnească*".

Şi acest salut este mai mult o rugăciune adresată lui Dumnezeu pentru cel plecat. Dumnezeu e singurul care iartă păcatele şi de aceea doar către El trebuie înălţată această rugăciune. Iertarea păcatelor înseamnă odihnă de povara păcatelor ; toţi cei osteniţi şi împovăraţi se întorc la Dumnezeu, căci El îi odihneşte. Sufletul celui adormit primeşte iertarea păcatelor sale şi prin faptul că este iertat de cei cărora le-a putut greşi.

Amintim şi o urare : *„Cu Dumnezeu Cel bun înainte*" cunoscută în Ardeal. Ea se poate rosti şi în ***contextul plecării cuiva la drum***, dar se foloseşte mai mult atunci când se începe ceva, când se pune ***temelia*** a ceva.

Formulele de salut menţionate poartă amprenta, de neşters, a creştinismului. Şi prin intermediul lor limba constituie o **mărturie a influenţei creştinismului**. Mai mult chiar, ele dovedesc existenţa unui ***mod de a gândi relaţiile umane*** ca fiind în ***permanentă relaţie cu binefăcătoarea prezenţă a lui Dumnezeu.***

Astăzi se folosesc, de către **tineri** mai ales, formule de salut care sunt străine de universul spiritual al neamului nostru. Doar **creştinii ortodocşi** (care au şi conştiinţa apartenenţei lor la creştinism — fiindcă mulţi dintre noi sunt creştini doar cu numele) se mai salută azi cu *„Doamne ajută*". Rostind astfel ei Îl aduc, Îl fac prezent, prin cuvânt, pe Dumnezeu în sufletele lor cerându-I ajutorul conştienţi de faptul că nimic din ce avem nu este al nostru ci totul este primit, ştiind că fără El nimic nu se poate face.

Părintele D. Stăniloae scria despre ***salutul rugăciune* „Doamne ajută"** : *„Cu Dumnezeu, românul e tare. S-a dovedit mai tare ca orice neam. Cu **Doamne ajută**, răzbeşte prin orice. **Doamne ajută** a fost în viaţa românească secretul succesului, cheia biruinţei şi a rezistenţei. Dar fără Dumnezeu suntem foarte slabi. Simţim aceasta acum după război, când **Doamne ajută** a început să fie uitat în politică, în educaţie, în gospodărie. Vrem să devenim iar tari, neînfrânţi de nici un pericol, să ne întoarcem la Dumnezeu, la puterea verificată de veacuri a neamului nostru !".* [4]

Menţionăm şi formula de salut practicată de membrii *„Oastei Domnului*" formulă care aduce, prin cuvânt, slavă lui Dumnezeu : *„Slăvit să fie Domnul !*"

Baptiştii nici nu pomenesc Numele Sfânt al Domnului ci salută cu un cuvânt care imită salutul evreiesc : *„Pace*".

Credem că este necesar să se mediteze asupra modului în care salutul, formulele de salut, vorbesc despre relaţiile interumane, despre dragostea sau indiferenţa cu care oamenii se privesc.

Să revenim la salutul nostru creştinesc care oglindeşte credinţa şi dragostea dintre creştini, să nu uităm cele spuse de **Sf. Isaac Sirul** : *„Cuvintele lui Dumnezeu simţite în inimă sunt deci cuvântări ale lui Dumnezeu, adresate nouă acum şi care susţin viaţa noastră cu puterea lui Dumnezeu comunicată prin ele*".

prof. Maria Frenţiu

---

[1] **M. Pietreanu**, ***Salutul în limba română***, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984, p.10.

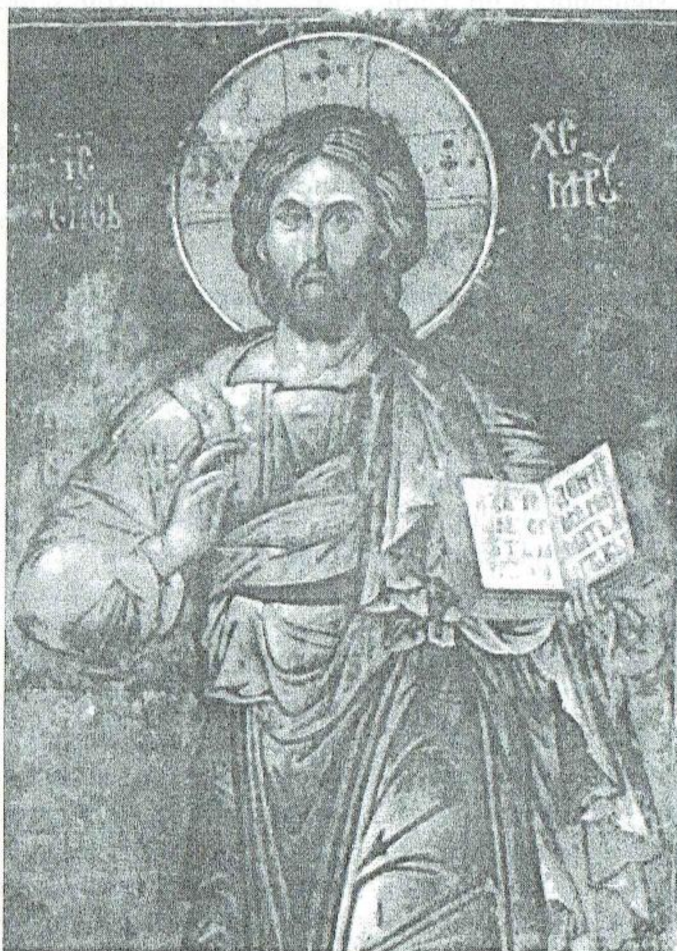
[2] **T. Vianu**, ***Studii de stilistică***, Bucureşti, 1968, p.46.

[3] **Cuviosul Siluan Atonitul**, ***Între iadul deznădejdii şi iadul smereniei***, Ed. Deisis, Alba-Iulia, 1994.

[4] **Pr. Prof. D. Stăniloae**, ***Ortodoxie şi românism***, Sibiu, 1939, p.392.

ICOANA — FIINŢA PURTĂTOARE DE BUCURIE, LUMINĂ ŞI IUBIRE

Icoana este chipul omenesc al lui Dumnezeu, iar chipul uman este icoana divinităţii. Această afirmaţie pur teologică, dar potrivită revelaţiei, poate fi explicată în felul următor : Dumnezeu cel nevăzut, *„Cel ce este“*, Cel neaccesibil în a fi cunoscut desăvârşit, s-a întrupat, a luat firea umană, Creatorul a luat firea creaturii cu toate neputinţele ei şi, limitându-se, poate fi văzut potrivit acestei întrupări, iar reprezentarea în icoană ni-L descoperă pe Dumnezeu ca fiind prezent între noi, în comuniune exterioară cu noi prin chipul Său omenesc. Chipul uman este chip şi asemănare dumnezeiască, este imagine a divinităţii ; adică omul privit nu doar după forma trupească, ci după suflet, după însuşirile care-l definesc, scoate în evidenţă *„arătarea“* lui Dumnezeu sau cum arată Dumnezeu cel „micşorat“ într-o icoană, care este umanul. Astfel că icoana nu este numai o pictură, ceva nemişcat şi aşezat pe perete ci, în înţelesul profund al cuvântului, se poate spune că icoana este viaţa, este fiinţa, este persoana, este chipul uman desăvârşit purtător de bucurie, lumină, iubire, ceea ce noi numim Maica Domnului, Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Apostoli, Sf. Mucenici, Cuvioşii şi toţi sfinţii.

Cea mai desăvârşită icoană este cea a Domnului nostru Iisus Hristos, care este arhetipul nostru. Icoana Mântuitorului nu numai că e viaţă, dar e viaţă dumnezeiască, este cunoaşterea palpabilă a Ipostasului Dumnezeului-Om, Iisus Hristos, prin care partea văzută — reprezentarea fizică a firii umane din Ipostasul Dumnezeului-Om — se împreună cu firea dumnezeiască, iar cel ce stă în genunchi înaintea icoanei lui Hristos şi se roagă simte comuniunea interioară cu Hristos cel Întrupat care se face prezent în duh totdeauna în icoana Sa. De aceea cinstirea icoanelor se face în chip duhovnicesc, pentru că *icoana* (reprezentarea) trimite totdeauna creştinul la o realitate personală (*icoana vie*) din veşnicie, adică la Persoanele Sf. Treimi, la Maica Domnului, la Sf. Apostoli şi la toţi sfinţii.

Aceasta este înţelegerea pe care o are creştinul ortodox asupra icoanei. Ea desemnează pe de o parte obiectul de cult, iar pe de altă parte avem înţelegerea că o persoană intrată în veşnicie prin îndumnezeire devine o icoană, o fiinţă purtătoare de bucurie, lumină, iubire. Creştinul ortodox se închină în faţa unei icoane sărutându-o (obiect cultic), conştient însă că se află în faţa sfântului reprezentat în acea icoană. El intră în comuniune, comunicând în chip real cu icoanele vii (cu sfinţii) prin intermediul icoanelor cultice. Icoana din biserică este un obiect de cult care ne descoperă prezenţa sfântului, iar acesta transfigurând-o, are loc un fel de „unire ipostatică“ între Duhul lui Dumnezeu unit în veşnicie cu duhul sfinţilor şi lutul lumii (icoana ca materie).

Cele mărturisite până acum le putem cunoaşte mai desluşit din scriptura Vechiului Testament. Dumnezeu a pedepsit poporul evreu care, călăuzit de Moise prin pustie, a început să-şi piardă răbdarea pentru că nu mai ajungea la pământul făgăduinţei. Împietrirea lui a făcut pe Dumnezeu să trimită asupra poporului şerpi veninoşi care au muşcat pe fiii poporului Israel şi au murit mulţi. Moise,

diac. Ion Petrică

în urma celor întâmplate, a vorbit cu Dumnezeu şi s-a rugat pentru acest popor. Dumnezeu i-a zis : *„Fă-ţi un şarpe de aramă şi-l pune pe un stâlp ; şi de va muşca şarpele pe vreun om, tot cel muşcat care se va uita la el (şarpele de aramă) va trăi"* (***Num. 21, 8***). Aşa s-a vindecat poporul evreu.

Interesant este acest fapt : că Dumnezeu trimite să fie aşezat în mijlocul cetăţii un şarpe de aramă, ca privit fiind, cei din popor să poată primi vindecare. De ce nu s-a cerut ca pentru vindecare să se poată folosi rugăciunea ? Oare vindecarea a venit chiar de la şarpe ? Cu siguranţă că nu. Dumnezeu şi-a aşezat un *semn* prin care El s-a arătat ca fiind Cel ce ascultă rugăciunea lui Moise şi primeşte dorinţa de însănătoşire trupească şi sufletească a poporului lui Israel. Aşa este şi cu icoana din biserică, ea este un ***semn*** care — contemplat de om — îl trezeşte şi îl umileşte în faţa lui Dumnezeu. Dacă evreii şi-ar fi făcut din iniţiativa lor un şarpe şi s-ar fi uitat la el crezând că primesc vindecare, atunci acest pasaj din Sf. Scriptură putea fi un exemplu concludent de închinare la idoli, precum este episodul cu viţelul de aur. Întocmai şi creştinul, dacă ar fi pictat ceva din fantezie, prin venerarea acestui rezultat ar fi putut cădea în idolatrie, el însă nu încalcă porunca a II-a a Decalogului prin venerarea de icoane, pentru că, după cum am arătat, icoana este o „unire ipostatică", este mărturie a întrupării Domnului, a întrupării Dumnezeului-Fiu. Ne spune frumos o stihiră din Triod, aşa : *„Cel ce este nevăzut după firea cea fără început şi dumnezeiască, om s-a văzut, Fecioară, din preacuratele sângiuirile tale pentru milostivirea cea preaînaltă. A cărui asemănare scriind, cu cinste ne închinăm Lui toţi credincioşii şi cu dreaptă credinţă Îl slăvim"* (***stihiră Triod, p. 179***). Icoana, adică chipul cel nevăzut al lui Dumnezeu, a luat formă din Preacurata Fecioară, iar noi această asemănare a formei pe care a luat-o, am scris-o, am pictat-o, ca să-i avem icoana asemănării Icoanei Sale (chipul real) şi să ne împărtăşim de prezenţa Lui alături de noi. Se poate spune mai frumos că Hristos Cuvântul lui Dumnezeu cel nevăzut, din pântecele Maicii Domnului şi de la Duhul Sfânt se face Cuvântul Întrupat, dând putere cuvintelor noastre ca să-L putem exprima scris pe Acesta pictându-l, atât ca o reprezentare văzută alături de noi, cât şi în interiorul nostru prin trăirea vieţii în Hristos.

Icoana, deşi e fără glas, totuşi vorbeşte prin realitatea existenţială a persoanei înveşnicite care se găseşte reprezentată în ea. Astfel că icoana (reprezentarea şi chipul) ne descoperă adevărata cale care duce la veşnicie, la mântuire, anume păşirea în urma lui Hristos, a Maicii Domnului, a sfinţilor Apostoli şi a tuturor sfinţilor.

Pavel Florenski merge până la a numi icoana „chip al eternităţii". Eternitatea este o stare firească a umanului creat, vieţuitor în Creatorul său. **Scopul comun al creştinilor** nu este nici cucerirea acestei lumi, nici stabilirea doar a unor relaţii etice, nici lejeritatea stării economice, ci unul singur : ***mântuirea***. Marii Părinţi, în bucuria lor de a se *„agăţa"*, de a *„pipăi"* încă din starea fizică acest ţel al lor, nu doreau de la Dumnezeu vedere de îngeri, nu doreau posedarea unor harisme sau faima pe care o dă lumea celor ce ies în evidenţă prin anumite însuşiri bune sau rele ci, în însingurarea lor, doreau linîştirea în Duhul Sfânt, ceea ce numim, **devenirea în icoană** (persoana purtătoare de bucurie, lumină, iubire).

Devenirea în icoană este legată strict de mântuire. Mântuirea este starea de veşnicie. Câştigarea mântuirii se identifică cu asemănarea lui Dumnezeu, adică asimilarea virtuţilor. De aceea, trăind cu toată fiinţa „clipa" veşniciei prin dorinţa de mântuire, devenim o icoană.

Învăţătura Bisericii noastre cu privire la mântuire ne spune că atingerea acestui scop are loc atunci când omul primeşte ***starea de curăţie sufletească***, când în el nici măcar un gând rău nu-şi mai poate supăra fratele, pentru că în el se găseşte bucurie, lumină şi iubire. Reprezentarea sfinţilor în icoană are loc datorită acestui fapt : că ei au dobândit mântuirea şi au fost pe pământ icoane mişcătoare, icoane vii, icoane pline de viaţă. Reprezentarea lui Dumnezeu-Fiul în icoană este explicată extraordinar de ***părintele Stăniloae*** care spune că : *„dumnezeirea Lui poate transpare prin faţa omenească"*, ceea ce arată — **O ! Dumnezeule !** — că *„El Însuşi are în sine virtualitatea feţei omeneşti"*. Deci Dumnezeu nu este inform — şi ce minunăţie — Cel ce nouă după fiinţa Sa ne este incognoscibil, El totuşi poate fi cunoscut prin faţa omenească transpusă în icoană, adică Dumnezeu se oglindeşte prin fiinţa purtătoare de bucurie, lumină şi iubire — **o icoană**.

diac. Ion Petrică

De ce este Biserica Ortodoxă Română „Biserică Națională"

Discuțiile suscitate în jurul oportunității de a atribui Bisericii Ortodoxe Române sintagma „Biserică Națională", în viitoarea Lege a Cultelor, impune, de mai este necesar, clarificarea rațiunilor care au determinat această realitate.

Spațiul carpato-danubiano-pontic este locul binecuvântat în care s-a format și s-a dezvoltat poporul român. „Romanizarea Daciei se anunțase de altfel anthropogeografic încă de la 1000 î.d.Hr., când cultura villanoviană îmbrățișa și întreg masivul carpatic". [1] Creștinismul a pătruns aici prin propovăduirea Sf. Apostol Andrei, coloniști, ostașii romani și captivii aduși de goți în Dacia. Faptul a impus constatarea că „suntem în bazinul Dunării de jos, singurul popor creștinat pe nesimțite, încă din cele dintâi timpuri ale erei creștine, pe când vecinii noștrii, (...) au primit botezul mult mai târziu". [2] De atunci și până azi poporul nostru și-a altoit pe ființa sa valorile spirituale creștine, în duhul Ortodoxiei, așa încât s-a remarcat într-o sinteză unică :

„În plămada poporului român, ortodoxia constituie, alături de sângele daco-roman, elementul decisiv în etnogeneza sa. Credința și moartea martirilor din Scythia Minor și Dacia, viața și teologia Sf. Ioan Casian, a episcopilor de Tomis, îndeosebi a lui Bretanion, Gherontie și Teotim I, Timotei, Teotim II, Ioan și Paternus, a călugărilor sciți în frunte cu Ioan Maxențiu, Dionisie cel Mic și a diverșilor sihaștri din peșterile Carpaților au turnat apa cea vie în sufletul proto-românilor. Acești pionieri au dat, prin operele lor scrise, primele siluete istorice, filosofice și literare ale spiritualității străromâne, care va hrăni, la toate nivelele inima unui întreg popor însetat de cunoaștere și de progres duhovnicesc". [3]

Pătrunderea limbii slave în cult și administrația de stat (sec. X) deși era un fapt nefiresc, la fel ca și folosirea obligatorie a latinei în bisericile catolice, totuși slavona a constituit pentru noi „un mijloc de păstrare a Ortodoxiei" [4], ceea ce ne-a ferit de deznaționalizare, oferindu-ne posibilitatea să ne păstrăm ființa națională.

Lupta pentru a introduce limba română, vorbită de popor, în cult a însemnat un capitol vast din istoria Bisericii și Culturii românești, în care s-au înscris diaconul Coresi, mitropoliții Simion Ștefan, Dosoftei, Antim Ivireanul, și episcopii Damaschin Dascălul și Chesarie ai Râmnicului și mulți alții, așa încât „introducerea limbii poporului (a limbii române) în cultul ortodox este un caz absolut particular în istoria eclesiastică și cultura Europei. Alături de bisericile reformate (pentu care adoptarea limbii vorbite de popor era un principiu confesional) Biserica română este singura dintre bisericile creștine din Europa care, deși aparținea unei severe tradiții a părăsit vechea „limbă sfântă", înlocuind-o cu limba vie a poporului. Faptul se explică prin poziția specială a românilor care, latini de origine și de limbă, au fost obligați secole de-a rândul să asculte serviciul divin într-o limbă străină". [5] Acest act de curaj și înaltă conștiință creștină a adus progresul spiritual și cultural țării noastre, așa încât rolul benefic al Bisericii Ortodoxe Române, pe plan spiritual, cultural, artistic și social, este indubitabil.

„Strâns legată de popor în toată această vreme, Biserica Ortodoxă Română prin ierarhii, preoții, monahii, teologii și credincioșii ei a contribuit la păstrarea identității proprii, la formarea și uniformizarea limbii literare, la nașterea unei culturi originale, la înfăptuirea unității naționale și politice, la slujirea idealurilor de dreptate, libertate, neatârnare și pace, la sprijinirea statului care a adunat în hotarele sale pe toți fiii națiunii. Etapele străbătute de români în zbuciumata lor existență sunt și etapele parcurse de Biserică, ele putând fi urmărite într-un paralelism neîntrerupt". [6]

În fața acestor evidențe, a afișa o atitudine evazivă, așa cum au procedat guvernanții noștrii, față de cea pe care mândria noastră — Eminescu — a numit-o „mama poporului român", este un fapt incalificabil.

Prot. lector dr. Vasile PETRICA

Note bibliografice :

1. Vasile Pârvan, *Getica*, Editura Meridiane, București, 1982, p. 724.

2. Simion Mehedinți, *Creștinismul românesc*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 51.

3. Pr. Prof. dr. Ioan G. Coman, *Caracteristicile spirituale ale Bisericii Ortodoxe Române*,, ***„Îndrumător Bisericesc"***, Timișoara, 1980, p. 161.

4. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I, Editura Institutului Biblic, București, 1980, p.179.

5. Virgil Cândea, *Rațiunea dominantă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979, p. 47.

6. Nicolae, Mitropolitul Banatului, *Mereu una cu poporul și destinul său*, ***„Mitropolia Banatului"*** Anul XXV, 1975, Nr. 10–12, p. 499.

AUGUST — SEPTEMBRIE 1999

Duminică, 1 august

Săvârşeşte Sf. Liturghie la ***biserica Aşezământului monahal*** din staţiunea ***Techirghiol***, în prezenţa Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României şi a Prea Sfinţiei Sale Epifanie, Episcopul Buzăului. Din sobor au făcut parte şi Prea Cuviosul Părinte Arsenie Papacioc şi P. C. Pr. Constantin Bertea, consilier economic al Episcopiei Caransebeşului.

Vineri, 6 august

De Praznicul *„Schimbării la Faţă"*, cu ocazia hramului, liturghiseşte la ***Schitul Almăj-Putna*** şi rosteşte un bogat cuvânt de învăţătură. Este însoţit de P. C. Pr. Constantin Bertea, consilier economic.

Duminică, 8 august

ora 10 — Vizită canonică misionară şi Sf. Liturghie în parohia ***Zerveşti***, Protopopiatul Caransebeş. Este însoţit de P. C. Pr. Constantin Bertea, consilier economic şi P. C. Pr. Liviu-Mihai Drăgan, Protopopul Caransebeşului.

ora 16 — Popas chiriarhal în parohia ***Dalci***, Protopopiatul Caransebeş, cu prilejul *Adunării Oastei Domnului*.

Duminică, 15 august

ora 10 — De Praznicul *„Adormirii Maicii Domnului"* — hramul noului aşezământ monahal din zona **Teiuş-Caransebeş** — săvârşeşte Sf. Liturghie şi slujba punerii pietrei de temelie la viitoarea biserică a acestui schit, aflat în purtarea de grijă a P. C. Ierom. Justinian Tibil. La momentul liturgic potrivit, hirotoneşte întru diacon pe tânărul Alin Munteanu, iar la sfârşitul Sfintei Liturghii rosteşte un adecvat cuvânt chiriarhal. P. S. Sa a fost înconjurat de un numeros sobor de preoţi, înalte oficialităţi locale şi judeţene, precum şi de numeroşi credincioşi.

ora 18 — Vecernie misionară în parohia ***Berzovia***, Protopopiatul Reşiţa, însoţit de P. C. Pr. Constantin Bertea, consilier economic.

Joi, 19 august

Vizită canonică în parohia ***Măru***, Protopopiatul Caransebeş şi la biserica în construcţie din staţiunea ***Scorillo-Poiana Mărului***, însoţit de P. C. Pr. Constantin Bertea, consilier economic.

Vineri, 20 august

Prezidează examenul de titularizare pe post în cadrul Seminarului Teologic-Liceal *„Ioan Popasu"* a PP. CC. Pr. Petru Pantiş, Rusalin Isac şi Constantin Train.

Sâmbătă, 21 august

Întâlnire cu medicii participanţi la *Seminarul naţional de homeopatie*, organizat la ***Mănăstirea Slatina-Nera*** de către domnul doctor Pavel Chirilă de la Asociaţia *„Christiana"* din Bucureşti — ctitor al acestui aşezământ. Este însoţit de P. C. Pr. Ioan Văran, Protopopul Oraviţei.

Duminică, 22 august

ora 10 — Oficiază Sf. Liturghie şi binecuvintează lucrările de pictură de la biserica cu hramul *„Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel"* din ***Sasca Montană***, Protopopiatul Oraviţa, păstorită de P. C. Pr. Vasile Grecu. Este însoţit de P. C. Prot. Ioan Văran.

ora 18 — Săvârşeşte slujba punerii pietrei de temelie pentru noua biserică a parohiei ***Govândari-Reşiţa***, păstorită de P. C. Pr. Nicolae Nicoară. Din sobor au făcut parte membrii Permanenţei eparhiale, PP. CC. dr. Vasile Petrica, protopopul Reşiţei, Liviu-Mihai Drăgan, protopopul Caransebeşului şi preoţii titulari din municipiul Reşiţa. După ziditorul cuvânt chiriarhal al P. S. Sale, le-a vorbit numeroşilor credincioşi prezenţi domnul inginer Mircea Popa, primar al Reşiţei şi autor moral al acestei noi ctitorii.

Vineri, 27 august

Liturghiseşte la ***biserica Seminarului din Caransebeş***, hirotonind întru diacon pe tânărul Marius Sfercoci din Arhiepiscopia Timişoarei.

Sâmbătă, 28 august

În cadrul Sfintei Liturghii de la ***biserica Seminarului***, hirotoneşte întru diacon pe tânărul Laurenţiu Emanuel Paulescu şi întru preot pe P. C. diacon Marius Sfercoci, ambii din Arhiepiscopia Timişoarei.

Duminică, 29 august

Vizită canonică şi oficierea Sfintei Liturghii în parohia ***Buchin***, Protopopiatul Caransebeş, hirotonind, la vremea cuvenită, întru diacon pe tânărul Ioan Fontul şi întru preot pe P. C. diacon Laurenţiu Emanuel Paulescu. Este însoţit de PP. CC. Pr. Constantin Bertea, consilier economic şi Liviu-Mihai Drăgan, protopopul Caransebeşului.

Duminică, 5 septembrie

Slujeşte Sf. Liturghie la capela Facultăţii de Teologie Ortodoxă *„Andrei Şaguna"* din ***Sibiu***.

Marţi, 7 septembrie

Ia parte, în calitate de preşedinte de comisie, la examenul de admitere pentru *Facultatea de Teologie Ortodoxă-Istorie* din cadrul Universităţii *„Eftimie Murgu"* — ***Reşiţa***.

Miercuri, 8 septembrie

Săvârşeşte, în parohia ***Padina Matei***, Protopopiatul Oraviţa, păstorită de P. C. Pr. Ioan Lăpuşte, slujba de binecuvântare a casei parohiale şi a Monumentului Eroilor, realizat prin osteneala şi purtarea de grijă a domnului manager Ioan Cârpeanu. Este însoţit de PP. CC. Pr. Constantin Bertea, consilier economic şi Ioan Văran, protopopul Oraviţei.

Duminică, 12 septembrie

ora 10 — Vizită chiriarhală şi Sf. Liturghie, oficiate în parohia ***Văliug***, Protopopiatul Reşiţa, fiind însoţit de P. C. cons. Pr. Constantin Bertea.

ora 18 — Întrunire cu credincioşii în cadrul *Adunării Oastei Domnului* la ***Reşiţa***.

Marţi, 14 septembrie

Cu prilejul Praznicului *„Înălţării Sfintei Cruci"*, slujeşte Sf. Liturghie la Catedrala Episcopală *„Sf. Gheorghe"* din ***Caransebeş***, hirotonind întru diacon pe monahul Andrei Radu (Schitul *Almăj-Putna*) şi întru preot pe P. C. diacon Ioan Fontul, pe seama parohiei Buchin, Protopopiatul Caransebeş. În final, P.S. Sa le-a ţinut credincioşilor un cuvânt de învăţătură despre Sfânta Cruce.

Miercuri, 15 septembrie

ora 10 — Participă la manifestările duhovniceşti legate de hramul bisericii Seminarului Teologic-Liceal *„Ioan Popasu"* din ***Caransebeş***, de Praznicul *„Sf. Iosif cel Nou de la Partoş"*.

ora 14 — Recepţie oficială la Reşedinţa eparhială, cu prilejul vizitei făcute P. S. Sale de către domnul Petre Roman, preşedintele Senatului României şi al Partidului Democrat, dl. Sorin Frunzăverde, preşedintele A.N.T., dl. Şerban Antonescu, secretar de Stat în M.L.P.A.T., dl. ec. Ilie Mustăcilă, preşedintele Consiliului Judeţean Caraş-Severin, precum şi de alte numeroase oficialităţi şi personalităţi politice.

Joi, 16 septembrie

Poposeşte, însoţit de P.C. Protos. Visarion Joantă, exarh eparhial, la Mănăstirea *„Sf. Ilie de la Izvor"* — ***Vasiova***, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

Duminică, 19 septembrie

Are ca oaspete la Reşedinţa eparhială pe P. S. Episcop Calinic al Argeşului, împreună cu care liturghiseşte în parohia ***Obreja***, Protopopiatul Caransebeş — păstorită de P.C. Pr. Petru Itineanţu —, cu prilejul Adunării Oastei Domnului. Cei doi ierarhi i-au îmbogăţit sufleteşte pe cei prezenţi cu bogate cuvântări chiriarhale.

Duminică, 26 septembrie

Sfântă Liturghie arhierească şi oficierea Tainei Sfintei Cununii la frumoasa biserică din parohia ***Glimboca***, păstorită de vrednicul preot Nicolae Rădulescu, consilier administrativ-bisericesc. Este însoţit de P.C. Pr. Ioan Petraş, vicar eparhial.

❖ Conform *Hotărârii nr. 52 / 25 iunie 1999* a *Consistoriului Eparhial Caransebeş* — rămasă definitivă şi executorie — preotul **Vladu Petru** de la parohia ***Marga***, Protopopiatul Caransebeş, a fost pedepsit cu ***caterisirea*** (excludere definitivă din ierarhia bisericească) pentru grave delicte canonice împotriva sfinţeniei Bisericii, săvârşind cele sfinte sub influenţa „darului" beţiei.

Cu o cerere de aderare la *Biserica Greco-Catolică*, datată înaintea *Deciziei chiriarhale de suspendare de la cele sfinte din 25 martie 1999*, fostul preot ortodox caterisit devine, prin „bunăvoinţa" Bisericii surori, „misionar" greco-catolic, săvârşind cele sfinte împreună cu preoţi greco-catolici la capela din Bucova.

Episcopia Unită cu Roma din Lugoj a fost anunţată în legătură cu pedeapsa canonică primită de fostul preot *Vladu Petru* şi fostul protopop *Nicola Ioan*, dar spre surprinderea noastră, episcopul de Lugoj îi socoteşte în mare cinste ca *„preoţi care şi-au format convingeri şi nu au nici o piedică canonică, care acceptă preoţia în Biserica română unită în condiţiile reale şi actuale..."*. Foştii preoţi *Vladu Petru* şi *Nicola Ioan*, precum şi fostul diacon *Ghera Ioan* slujesc, în continuare, în capela din Bucova şi în locaşul romano-catolic din Caransebeş. *Felicităm Biserica Greco-Catolică pentru astfel de achiziţii* ***„misionare"*** *!*

Conform ***sfintelor canoane*** — dintre care redăm mai jos două exemple —, este exclusă orice comuniune cu o Biserică în clerul căreia se află preoţi caterisiţi :

Canonul 11 Apostolic : *„Dacă cineva, cleric fiind, s-ar ruga împreună cu un cleric caterisit, să se caterisească şi el"*.

Canonul 28 Apostolic : *„Dacă vreun episcop sau prezbiter sau diacon caterisit după dreptate, pentru vinovăţii evidente, ar îndrăzni să se atingă de slujba care i-a fost lui încredinţată oarecând, acela să se taie cu totul de la Biserică"* (excomunicare şi afurisanie fără termen).

❖ Conflictul juridic privind proprietatea Bisericii, dintre credincioşii greco-catolici şi comunitatea ortodoxă din *Ticvaniul Mare*, Protopopiatul Oraviţa, întreţinut şi stimulat, printre alţii şi de primarul local, de confesiune greco-catolică, a ajuns la un nou stadiu.

Curtea de Apel Timişoara, prin *Sentinţa 2352 / 7 septembrie 1999*, admite recursul Parohiei Ortodoxe, căreia i-a aparţinut dintotdeauna — de fapt şi de drept — locaşul de cult, construit de credincioşii ortodocşi şi sfinţit de către episcopul ortodox Şacabent al Vârşeţului.

Prin *Sentinţa civilă nr. 1142 / 15 septembrie 1999*, *Judecătoria Oraviţa* dispune *„anularea încheierii de C.F. nr. 624 / 21 iulie 1999 a Biroului de C.F. al Judecătoriei Oraviţa, privind C.F. nr. 2222 / Ticvaniul Mare şi C.F. 2279, 121, 138, 72, 517 şi 140, cu revenire la situaţia anterioară privind proprietatea asupra imobilelor din aceste C.F.-uri, datorită ilegalităţii întabulării acestora pe parohia greco-catolică din Ticvaniul Mare"*.

❖ **Numiri de preoţi** :

1 iulie 1999 :

— P.C. Pr. ***Vasile Dragomir***, parohia *Sat Bătrân*, Protopopiatul Caransebeş.

1 august 1999 :

— P.C. Pr. ***George Cosmin Piţ***, parohia *Marga*, Protopopiatul Caransebeş ;

— P.C. Pr. ***Alexandru Claudiu Bodea***, parohia *Goruia*, Protopopiatul Reşiţa.

1 septembrie 1999 :

— P.C. Pr. ***Alin Remus Muntean***, parohia *Anina II*, Protopopiatul Reşiţa ;

— P.C. Pr. ***Florin Telehoi***, parohia *Ticvaniul Mare*, Protopopiatul Oraviţa.

1 octombrie 1999 :

— P.C. Pr. ***Ioan Fontul*** , parohia *Buchin*, Protopopiatul Caransebeş. Parohia Buchin s-a eliberat în urma cererii de retragere în învăţământ, ca profesor titular de Religie a P.C. Pr. ***Aurelian Jucu***.

❖ **Schitul *„Sf. Ilie"* de pe Muntele Mic** cunoaşte o înnoire administrativ-pastorală prin lucrările în curs de desfăşurare care au ca obiectiv ridicarea unui corp de chilii în preajma bisericii, prin râvna şi destoinicia P.C. Ierod. ***Pantelimon Timiş***. Cu acest prilej, Prea Cuvioşia Sa face un călduros apel la cei care pot ajuta, material sau financiar, în vederea finalizării acestor lucrări, devenind, astfel, ctitori ai acestui sfânt aşezământ. Cei care vor să-şi aducă jertfa lor, o pot face luând legătura direct cu P.C. Ierod. *Pantelimon*, la Schit, sau prin Serviciul economic al Episcopiei noastre.

Criză economică sau criză spirituală ?

Societatea românească a cunoscut în decursul ultimilor ani o multitudine de neajunsuri, ce luau naștere dintr-o adâncă și gravă criză economică ; criză în care am fost aruncați prin „grija deosebită" a regimului comunist. Acest regim, ducând politica diavolului (îndepărtarea omului de Dumnezeu), a încercat să distrugă tot ceea ce era mai bun în om (credința și personalitatea), nimicindu-i conștiința ca acesta să fie manevrat mai ușor. Programul luminos al partidului trebuia realizat prin orbirea cât mai multor oameni. „Lumina comuniștilor" pe care o tot răspândeau în ochii, sufletele și conștiințele oamenilor, era ideologia atee că omul poate fi dumnezeu, fără de Dumnezeu și că poate trăi într-un paradis conceput de mâna „partidului". Consecințele acestui plan le vedem și le vom vedea și simți încă mult timp de acum încolo până ne vom vindeca de orbirea luminosului regim.

Adevărata Lumină este la Dumnezeu care este Lumina Lumii — *„Întru el era viața oamenilor și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o... Cuvântul era Lumina cea Adevărată care luminează pe tot omul care vine în lume"* (***Ioan, 1, 4-5, 9***).

După ce ne-am eliberat din lanțurile comunismului, ne-am aruncat bezmetic în brațele democrației, iar fiecare om al acestei țări nădăjduia că această criză va lua sfârșit, pornind pe un drum nou, pe un drum pe care nu-l mai străbătuserăm de vreo 50 de ani — drumul democrației.

Începând să facem primii pași într-ale democrației, am început să simțim și primele insatisfacții (dezamăgiri), deoarece mulți credeau că simpla răsturnare a regimului comunist ar fi rezolvat și situația de criză în care ne găseam ; ba dimpotrivă, în loc să înceteze, aceasta s-a adâncit, iar pe măsură ce anii treceau, din aceasta au luat naștere alte crize ca și : criza culturală, socială, morală, politică, etc.

Am trecut prin focul a trei orientări politice, iar rezultatul a fost mereu același : dacă regimul comunist a persecutat (chiar dacă nu pe față) Biserica, regimul social-democrat a ignorat-o, iar regimul capitalist a neglijat-o. Degeaba am schimbat actorii și nu am modificat piesa, dacă mesajul ei e mereu același.

Un mare filosof — **Nikolai Berdiaev** — spune într-una din cărțile sale: *„Capitalismul e un ateism practic"* (***Împărăția spiritului și împărăția cezarului***, Ed. Amarcord, Timișoara 1994, p. 73) și este un lucru evident constatat. La fel ca în celelalte regimuri, Biserica și valorile creștine sunt marginalizate. Credința în Dumnezeu nu mai e folosită de domnii politicieni decât în sloganuri electorale, iar prezența la anumite slujbe ale Bisericii cu prilejul unor manifestări religioase ca pe o corvoadă necesară.

Oamenii simpli își pun din ce în ce mai mult întrebări ca : Oare ce se întâmplă în societatea românească ? Suntem oare mereu conduși de guverne incompetente ? Guvernanții noștri nu mai au coloană vertebrală de atâtea „metanii" în fața mai marilor lumii. S-a mers până acolo încât organismele internaționale nu mai sfătuiesc, ci de-a dreptul impun, ca anumite legi să fie promovate în Parlamentul României, chiar dacă acestea vin în contradicție flagrantă cu morala creștină a poporului nostru (v. legea homosexualității). De parcă dacă nu ne-am desfrâna legal n-am fi democrați ? Mă întreb care e diferența între desfrânarea legală și cea ilegală ?

Cele trei guverne care s-au succedat la cârma României, deși de trei orientări diferite, au avut de fapt o privire orizontală (îndreptată spre guvernele și organismele estice și occidentale financiar-bancare, care să ne scoată din sacul fără fund în care tot ne adâncim, și nu una verticală, îndreptată spre Dumnezeu și spre Biserica Sa.

Între ateismul militant, liber-cugetător și creștinii de suprafață nu sunt prea mari diferențe în ceea ce privește poziția față de Biserică în planul practic, existând diferențe mai mult în plan teoretic. Când o națiune, prin aleșii ei, aruncă Biserica lui Dumnezeu la marginea societății, atunci și Dumnezeu va lăsa acea societate la marginea lumii.

Problemele grave cu care se confruntă societatea noastră, nu sunt întâmplătoare. Cu toată pleiada de minți sclipitoare, atât autohtone cât și străine, nu reușim să ieșim și să depășim criza economică în care ne aflăm. De fapt, nu numai foștii și actualii guvernanți poartă răspunderea pentru crizele în care se zbate societatea noastră, ci după cum însăși **Dostoievski** spunea în celebrul său roman ***„Frații Karamazov"*** : *„Suntem vinovați pentru tot și pentru toate"*, cu alte cuvinte, fiecare dintre noi poartă răspunderea pentru păcatele fiecărui om și a fiecărei națiuni.

Cerem ajutor din toate colțurile lumii, dar nu simțim nevoia să cerem ajutor de la Însuși Dumnezeu — Creatorul lumii ; așteptăm diferite binefaceri și privilegii de la guverne, creând din ele un fel de idoli la care trebuie să ne „închinăm", și uităm de Dumnezeul cel viu de la care ne poate veni ajutorul.

Perioada aceasta de criză care se tot amână de zeci de ani și care se pare că nu se mai sfârșește, nu este altceva decât o perioadă de judecată a lui Dumnezeu pentru puțina credință a noastră. Criza spirituală este cea în care ne complacem și din ea nu mai suntem în stare ca popor să-L privim pe Dumnezeu în față. Noi n-am procedat ca Sfinții Apostoli Petru, Ioan și Iacov la *Schimbarea la Față a Mântuitorului*, să ne plecăm capetele la pământ în semn de smerenie și umilință, ci noi ne-am întors capetele după un alt dumnezeu. Pentru aceasta Dumnezeu ne ceartă prin : incendii, ca să ne ardă patimile ; prin inundații, ca să ne spele păcatele ; prin grindină, să ne aducă aminte de mana cerească ; prin cutremure, ca să ne trezească din amorțeala spirituală în care zăcem.

Mântuitorul Iisus Hristos ne învață să dăm *„Cezarului cele ale Cezarului iar lui Dumnezeu cele ale lui Dumnezeu"* (***Marcu, 12, 17***), să punem Biserica Sa, valorile și învățăturile creștine la loc de frunte în această societate și atunci se vor rezolva toate crizele și neajunsurile care bântuie această țară și pe fiecare dintre noi : *„Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă"* (***Matei, 6, 33***).

Pr. Emil Crăciun — Parohia Târnova

ACATIST AL SFINTEI BISERICI DE LA DENSUŞ

– facere a lui Daniil protosinghelul –

Bucură-te, chivot şi catedrală a Ţării Haţegului.
Bucură-te, piramidă a spiritului românesc.
Bucură-te, temelie a Ortodoxiei noastre.
Bucură-te, aură a istoriei neamului.
Bucură-te, nimb al sfinţeniei creştine.
Bucură-te, raclă de piatră.
Bucură-te, moaşte neputrezite.
Bucură-te, rug nestins.
Bucură-te, rugăciune neîncetată.
Bucură-te, Liturghie necurmată.
Bucură-te, Biserică paleocreştină. [1]
Bucură-te, minune a geniului românesc. [2]
Bucură-te, mănăstire străveche. [3]
Bucură-te, vatră de rugăciune a evreilor creştini. [4]
Bucură-te, mormânt al lui Longinus. [5]
Bucură-te, ctitorie a romanilor.
Bucură-te, zidire a goţilor.[6]
Bucură-te, altar străvechi al românilor.
Bucură-te, slavă a slavilor.
Bucură-te, „Templum valachicum antiquum". [7]
Bucură-te, cea „fără pereche în toată românimea". [8]
Bucură-te, rod al Romei şi deopotrivă al Bizanţului.
Bucură-te, laudă a Muşineştilor. [9]
Bucură-te, mărire a Densuşienilor.
Bucură-te, că de Ştefan ai fost pictată. [10]
Bucură-te, că de Părintele Arsenie ai fost contemplată [11]
Bucură-te, potir al rugăciunii pietrificate.
Bucură-te, lanţ de aur al preoţilor slujitori.
Bucură-te, mărturie a preoţilor Dalc şi Daniil. [12]
Bucură-te, Sfântă masă a credincioşilor.
Bucură-te, bucuria preoţilor Stoian şi Vizantie. [13]
Bucură-te, iconostas al lui Simeon zugravul. [14]
Bucură-te, icoană a Preasfintei Treimi. [15]
Bucură-te, priveghere a Maicii Domnului.
Bucură-te, turn de veghe şi hram al proorocului Ieremia.
Bucură-te, Evanghelie scrisă în piatră.
Bucură-te, cruce martirizată.
Bucură-te, lumină a trecutului.
Bucură-te, zid al plângerii noastre.
Bucură-te, lespede de mormânt ce aştepţi învierea.
Bucură-te, coloană ce te ridici spre cer.
Bucură-te, stâlp şi temelie a adevărului.
Bucură-te, clopot al învierii neamului.
Bucură-te, turn de scăpare ce ne araţi cerul.
Bucură-te, cea fără asemănare.
Bucură-te, cuvânt tainic.
Bucură-te, tăcere care cuvintezi.
Bucură-te, fereastră spre cer.
Bucură-te, ceea ce eşti umbrită de nor.
Bucură-te, că veacurile le-ai străbătut.
Bucură-te, piatra credinţei în Dumnezeu.
Bucură-te, piatră de hotar a creştinismului.
Bucură-te, piatră de căpătâi a Ortodoxiei româneşti.
Bucură-te, nădejdea creştinilor.
Bucură-te, uimire a vizitatorilor.
Bucură-te, bucuria închinătorilor.
Bucură-te, că eşti încununată de stele.
Bucură-te, că ai înfruntat furtunile.
Bucură-te, că vânturile le-ai frânt.
Bucură-te, că eşti spălată de ploi.
Bucură-te, că eşti luminată de soare.
Bucură-te, taină sub lumina lunii.
Bucură-te, că în tine s-au botezat strămoşii.
Bucură-te, că în tine s-au cununat părinţii.
Bucură-te, că în tine s-au cuminecat străbunii
Bucură-te, că lângă tine ni s-au îngropat înaintaşii.
Bucură-te, nestemată în salba bisericilor României.
Bucură-te, oglindă a Munţilor Retezat.
Bucură-te, mijlocire a Sfântului Nicolae.
Bucură-te, răsplată a sfinţilor doctori fără de arginţi.
Bucură-te, biruinţă a sfinţilor militari.
Bucură-te, tărie a Sfintei Marina.
Bucură-te, mucenicie a Apostolului Bartolomeu.
Bucură-te, sărbătoare a Sfintei Duminici.
Bucură-te, icoană zugrăvită din pietre romane.
Bucură-te, cetate întemeiată pe munte.
Bucură-te, casă zidită pe stâncă.
Bucură-te, diaconicon ce adăposteşti odoarele.
Bucură-te, chilie a călugărilor de Dumnezeu ştiuţi.
Bucură-te, pridvor al raiului.
Bucură-te, corabie a mântuirii.
Bucură-te, amvon care propovăduieşti cu tărie.
Bucură-te, altar al lui Hristos Dumnezeu.
Bucură-te, fiică creştină a Ulpiei Traiana.

Protos. dr. Daniil Stoenescu

NOTE

1. Conform aprecierii lui *Theodor Mommsen* din 1857.
2. Numită astfel de părintele *Dumitru Stăniloae* cu prilejul vizitei la Densuş, în 9 august 1968.
3. Conform ipotezei lui *Nicolae Iorga* şi a lui *Iacob Radu*.
4. După părerea unor istorici maghiari din secolul XIX.
5. Ipoteză exprimată de *Aron Densuşianu* în 1865.
6. Conform unei păreri înregistrate de *A. Fodor* în 1847.
7. După textul unui document din 20 ianuarie 1702.
8. Numită astfel de *Nicolae Iorga*, după 1900.
9. Ctitori ai pridvorului Bisericii în secolul XIII.
10. Secolul XIV.
11. Venind de la Prislop, peste deal, la Densuş, în anii 50.
12. Amintiţi în 1360 şi, respectiv, 1473.
13. Primul — pomenit în 1556. *Vizantie Pop Densuşianu* a fost preot la Densuş între 1828–1857.
14. Pictat în 1789.
15. Unică în spaţiul ortodox.

Prea Cuvioasa Maica noastră Parascheva

Pe lângă zilele de duminică şi praznice împărăteşti, în care se aduce cântare de laudă, cinste şi mărire lui Dumnezeu — Cel Unul în fiinţă şi întreit în persoană —, pe lângă zilele de sărbătoare închinate cinstirii Maicii Domnului, *"ceea ce e mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât serafimii"*, sfânta noastră Biserică a mai rânduit şi zile de prăznuire cu ţinere a unor sfinţi care prin viaţa lor, trăită în duhul lui Dumnezeu şi cu ajutorul lui Dumnezeu, au ajuns pe treptele cele mai înalte ale desăvârşirii religios-morale.

Aceşti sfinţi — prin viaţa lor, prin faptele vieţii lor — sunt modele vrednice de urmat, sunt făclii luminoase care luminează cărările noastre spre mântuire şi ne ajută cu rugăciunile lor să ne eliberăm de sub tirania păcatului, să urmăm lui Hristos, să purtăm grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor, adică de mântuirea noastră. Unora dintre aceşti sfinţi, Dumnezeu — prin harul Său — a rânduit ca trupurile lor să nu fie supuse stricăciunii, ci să fie izvorâtoare de mir binemirositor, acesta fiind un efect al harului lui Dumnezeu care a lucrat şi lucrează prin aceste sfinte moaşte.

Despre această lucrare dumnezeiască a sfintelor moaşte ne vorbeşte **Sf. Ioan Damaschinul** care în străduinţa sa pentru apărarea dreptei credinţe, într-o vreme când mulţi se rătăciseră de la învăţătura Bisericii, spune : *"Stăpânul Hristos ne-a dat ca izvor de mântuire moaştele sfinţilor care izvorăsc în multe chipuri faceri de bine şi dau la iveală mir cu bun miros... Nimeni să nu fie necredincios ! Dacă prin voinţa lui Dumnezeu a izvorât în pustie apă din piatră tare, mai este oare de necrezut ca să izvorască mir binemirositor din moaştele sfinţilor ? Cu nici-un chip pentru cei care cunosc puterea lui Dumnezeu şi cinstea pe care o au sfinţii de la Dumnezeu"*. Printre astfel de sfinţi se numără şi **Prea Cuvioasa Maica noastră Parascheva**, ale cărei **moaşte** întregi se găsesc în **Catedrala Mitropolitană din Iaşi**.

S-a născut în prima jumătate a sec. al XI-lea, în localitatea Epivat, nu departe de ţărmul Mării Negre, pe teritoriul de azi al Bulgariei, într-o familie de buni creştini şi cu stare materială. De mică era dusă la biserica din sat de mama sa. Adeseori a auzit cuvintele Mântuitorului: *"Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie"* (***Mc. 8, 34***). Aghiograful care i-a scris viaţa relatează că tânăra Parascheva, căutând să traducă în fapte cuvintele Mântuitorului, adeseori se dezbrăca de hainele ei curate şi frumoase, le dădea celor săraci şi lipsiţi, întorcându-se acasă în hainele zdrenţuroase ale acestora. Nu era însă pe placul părinţilor săi, aceştia sfătuind-o să nu mai facă lucrul acesta. Toate încercările părinţilor au fost însă zadarnice, căci râvna ei spre acest lucru era tot mai mare, şi nu avea bucurie mai mare decât aceea când putea să ajute pe cei săraci şi lipsiţi.

După moartea părinţilor ei şi-a vândut toată averea moştenită de la părinţi, a împărţit-o săracilor şi, îndemnată fiind de unul din fraţii săi care ajunsese episcop, cu numele de Eftimie, se hotărăşte să meargă la Ierusalim pentru a vizita locurile sfinte unde a pătimit Domnul nostru Iisus Hristos pentru mântuirea oamenilor. În drumul ei spre cetatea sfântă a Ierusalimului, s-a oprit la Constantinopol, s-a rugat în biserica Sf. Sofia (ridicată de împăratul Justinian, sec.VI), apoi a intrat pentru o perioadă de timp într-o mănăstire din apropierea oraşului Ieraclea (ţinutul Pontului), unde a îmbrăcat haina monahală. Pleacă după cinci ani la Ierusalim. După vizitarea locurilor sfinte intră într-o mănăstire de maici, unde 25 de ani şi-a petrecut viaţa în ascultare, feciorie, rugăciune, post şi priveghere.

În urma unei arătări dumnezeieşti, se retrage din această mănăstire şi vine în satul său natal Epivat, unde îşi duce ultimii ani într-o viaţă liniştită şi de îmbunătăţire duhovnicească, nefiind cunoscută de nimeni. Moare în singurătate, dar prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu trupul său a fost îngropat de nişte pescari într-un loc necunoscut de nimeni. Cele ascunse oamenilor însă, au fost descoperite prin voia lui Dumnezeu. Cum ? Se spune că în apropierea locului unde a fost îngropat trupul cuvioasei Parascheva a fost îngropat şi trupul unui om păcătos. Prin lucrarea lui Dumnezeu, cuvioasa Parascheva se arată în vis unui pustnic cu viaţă

⇨

Protos. Visarion Joantă

îmbunătăţită spunându-i *"să ridice acel trup stricăcios şi să-l pună în altă parte, că soare fiind şi lumină, nu poate suferi întunericul şi mirosul urât"*. Făcând aşa precum i s-a spus, pustnicul a mers şi a săpat. În timp ce săpa a simţit un miros plăcut în apropiere şi a văzut un nor luminos — semn că acolo trebuie să fie trupul cuvioasei Parascheva. Săpând a dat de trupul neputrezit şi izvorâtor de mir bineplăcut al sfintei Parascheva. Sfintele moaşte au fost duse la Epivat, apoi la Constantinopol. În anul 1641, patriarhul Constantinopolului Partenie a donat sfintele moaşte domnitorului Moldovei Vasile Lupu pentru ajutoarele pe care acest domnitor le-a făcut Patriarhiei de Constantinopol şi altor aşezăminte creştine din teritoriile ocupate de turci. În ziua de 14 octombrie 1641, în prezenţa domnitorului, a mitropolitului Varlaam al Moldovei, a preoţilor, călugărilor şi credincioşilor, racla cu sfintele moaşte a fost aşezată în Biserica Sf. Trei Ierarhi din Iaşi, ctitoria domnitorului Vasile Lupu. După 200 de ani sfintele moaşte au fost puse în catedrala actuală a Mitropoliei Moldovei, fiind o comoară de mare preţ pentru Moldova şi pentru întreaga ţară românească, grabnic ajutătoare tuturor celor care îi cer ajutorul, se închină şi sărută cu evlavie sfintele sale moaşte.

Numeroasele **pelerinaje**, organizate în toată ţara, sunt o mărturie a numeroaselor ***minuni*** şi ***binefaceri*** prin care Prea Cuvioasa Maica noastră Parascheva îşi arată mijlocirea sa înaintea tronului lui Dumnezeu, pentru miluirea şi mântuirea noastră, împlinindu-se astfel cuvintele ***Sf. Ioan Damaschinul*** cu privire la lucrarea dumnezeiască a sfintelor moaşte : *"Dracii sunt puşi pe fugă, bolile se alungă, bolnavii se vindecă, orbii văd, leproşii se curăţă, ispitele şi supărările se risipesc şi se pogoară darea cea bună de la Părintele Luminilor pentru cei care cu credinţă neîndoielnică cer ajutorul"*.

Prea Cuvioasă Maică Parascheva roagă-te lui Dumnezeu pentru noi păcătoşii !

Protos. Visarion Joantă

Modalităţi de asistenţă socială la nivel de parohie

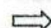
A. Activităţi ale asistentului social în cadrul parohiei.

1. Anunţarea şi prezentarea programului de asistenţă socială. Asistentul social prezintă preotului paroh programul, iar acesta convoacă Consiliul parohial, îi prezintă programul şi obţine acordul pentru derularea lui în parohie. Preotul anunţă pe enoriaşi la sfârşitul slujbei de Duminică asupra activităţilor ce se vor desfăşura în parohie, solicitând implicarea credincioşilor.

Se convoacă întâlnirea Comitetului parohial cu asistentul social şi voluntarii din parohie pentru: explicarea etapelor proiectului precizând necesitatea şi scopul urmărit prin fiecare dintre activităţile stabilite, precum şi stabilirea responsabilităţilor pentru membrii Comitetului şi organizarea grupurilor de voluntari pe specialităţi (medici, profesori, asistenţi medicali, etc.). Se desemnează persoana (grupul) din parohie care : susţine activitatea de cercetare pe teren a asistentului social (stabilesc împreună programul vizitelor la domiciliul credincioşilor, anunţă în parohie în ce zile şi de către cine se vor efectua aceste vizite, însoţeşte asistentul social), organizează colecte şi supraveghează distribuirea acestora, menţine legătura cu voluntarii din parohie şi sprijină organizarea şi desfăşurarea diferitelor activităţi ale programului, gestionează donaţiile în bani şi identifică noi sponsori.

2. Cercetarea pe teren şi sistematizarea datelor obţinute. Se vor efectua anchete sociale de către asistentul social şi voluntari pentru identificarea persoanelor cu probleme sociale din parohie. Asistentul social centralizează şi sistematizează datele pe categorii de probleme sociale, pentru cunoaşterea situaţiei socio-economice, spiritual-morale şi culturale a familiilor din parohie. Asistentul social stabileşte criteriile de selecţionare a persoanelor care vor beneficia de asistenţa socială (în funcţie de priorităţi şi de posibilităţile din parohie) şi le prezintă preotului paroh şi Comitetului parohial.

3. Selectarea beneficiarilor şi a formelor de asistenţă socială ce se vor acorda. Asistentul social anunţă preotului paroh şi Comitetului parohial lista nominală cu persoanele care vor beneficia de asistenţă socială şi în ce va consta aceasta. Preotul paroh informează pe enoriaşi asupra cauzelor sociale din parohie şi asupra activităţilor ce se vor desfăşura pentru ajutorarea acestora. Preotul anunţă organizarea de colecte şi informează periodic pe enoriaşi asupra acţiunilor desfăşurate şi a rezultatelor obţinute.

Pr. drd. Ovidiu Sava

4. Activitățile specifice de asistență socială din parohie. Pentru familiile cu risc social e necesară în primul rând consultanța privind legislația referitoare la protecția socială pentru a facilita accesul persoanelor la serviciile și prestațiile oferite de stat (alocații, ajutoare, scutiri taxe și impozite, alte gratuități etc.). Se vor acorda ajutoare materiale și financiare cu diferite ocazii (Sfintele Sărbători, început de trimestru școlar, zilele onomastice ale copiilor, evenimente deosebite în familie) și meditații gratuite pentru copii din aceste familii de către profesorii voluntari.

Se pot organiza programe speciale educațional-culturale pentru conștientizarea de către părinți asupra necesității continuării studiilor de către copiii lor, pentru combaterea și prevenirea trimiterii copiilor în stradă pentru a câștiga din cerșit. Se pot organiza și activități socio-culturale pentru toți copiii din parohie în vederea contracarării marginalizării copiilor din familiile sărace.

Pentru persoanele dependente (vârstnici, handicapați) e necesară mai întâi consilierea privind legislația în domeniu. Apoi se pot face servicii la domiciliu (aprovizionare cu alimente, menaj, însoțirea bătrânilor la biserică, la tratament medical, etc.) și vizite la domiciliu cu ocazia diferitelor sărbători. Bătrânii valizi pot fi implicați în realizarea diferitelor activități desfășurate în parohie (strângerea de colecte, sortarea obiectelor și distribuirea lor, meditații pentru copii, etc.).

Asistentul social va facilita întâlnirile dintre membrii comitetelor parohiale și voluntari din diferite parohii pentru schimb de experiență ; va organiza întâlniri periodice cu grupurile de voluntari din parohia respectivă pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, sensibilizarea și conștientizarea acestora asupra necesității implicării în astfel de activități.

B. Conlucrarea cu instituțiile de asistență socială laice din teritoriu.

În prezent statul acordă pentru anumite categorii ale populației servicii și prestații de asistență socială. Acestea constau în : ajutoare în bani și ajutoare ocazionale. Categoriile care beneficiază de astfel de ajutoare trebuie să îndeplinească anumite condiții prevăzute de lege. Însă mulți dintre cei îndreptățiți să primească aceste ajutoare fie nu cunosc legislația respectivă, fie nu sunt depistați datorită personalului redus care lucrează în instituțiile de stat și a cărui activitate se reduce la a întocmi dosarul fară o cercetare exactă pe teren, în familiile respective. Există și situații în care, deși asemenea persoane sunt în evidențele instituțiilor de asistență socială, datorită lipsei de fonduri, nu beneficiază totuși de sprijin.

De aceea, asistenții sociali teologi trebuie să mențină o strânsă legătură cu toate aceste instituții pentru a cunoaște situația exactă a fiecărei persoane și pentru a se putea decide forma corespunzătoare de asistență socială ce i se va acorda. Astfel se va evita apariția unor disfuncționalități în activitatea instituțiilor de stat cât și a asistenților sociali teologi din parohii și se va asigura o eficiență crescută prin numărul mai mare de beneficiari și calitatea serviciilor oferite.

Instituțiile de asistență socială laice din teritoriu sunt următoarele : *Primăriile, Direcția generală de muncă și protecție socială* județeană, din subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, *cantine sociale, case de copii* (preșcolari și școlari) și *cămine de bătrâni.*

În cadrul ***Primăriilor*** se întocmesc listele cu persoanele care, conform legislației, pot beneficia de ajutor social. În subordinea Consiliului județean funcționeaza ***Direcția județeană pentru protecția drepturilor copilului*** la nivelul căreia se sintetizează datele referitoare la copiii ce necesită măsuri de protecție, în vederea prevenirii instituționalizării acestora sau pentru reintegrarea în familie, pe baza anchetelor sociale și a analizelor efectuate. Legislația prevede colaborarea acestora cu organizații neguvernamentale care desfășoară activități în domeniul protecției drepturilor copilului (încheierea de acorduri de colaborare).

Pr. drd. Ovidiu Sava

CULT ŞI CULTURĂ
în două scrieri de excepţie

Avem bucuria de a prezenta cititorilor două apariţii de excepţie ale unui scriitor de excepţie.

Ovidiu Moceanu este cunoscut cititorilor „*Foii Diecezane*" prin articolele publicate în ultimele trei numere ale revistei. Credem că ar fi foarte folositor să-l cunoaştem şi prin scrierile sale publicate în cele două volume : „***EXPERIENŢA LECTURII. Studii, cronici şi recenzii, eseuri***" — Edit. AULA, Braşov, 1997 şi „***VISUL ŞI ÎMPĂRĂŢIA. O teologie a visului***" — Edit. ANTIM, Cluj, 1998.

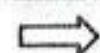
Amândouă volumele ne prezintă un scriitor şi intelectual ancorat pe deplin în problematica credinţei şi a vieţii creştine. Ştim cu câtă durere în suflet *Părintele Stăniloae* îşi exprima regretul că nu există în rândul scriitorilor şi intelectualilor români o preocupare mai adâncă pentru trăirea creştin-ortodoxă. În acest sens, *Ovidiu Moceanu* vine şi demonstrează că într-o lume a falselor valori intelectuale, lipsită de rădăcinile nepieritoare ale tradiţiei străbune, este posibilă îmbinarea reuşită dintre **cult şi cultură** din perspectiva unui scriitor şi critic literar, cadru didactic la *Universitatea din Braşov*, doctor în filologie.

Visul şi Împărăţia constituie nucleul unei frumoase teze de doctorat, elaborată sub îndrumarea Prof. Dr. *Liviu Petrescu* de la Facultatea de Filologie din Cluj. În prefaţa acestui volum — semnată de *Pr. Ioan Bizău* — se menţionează că această carte „are toate şansele să devină un adevărat instrument de lucru pentru oricine este interesat de onirologia creştină. Susţinută bibliografic printr-o vastă şi bine selectată literatură de specialitate, ce merge de la textul Sfintei Scripturi până la cele mai importante tratate de teologie, cartea ***Visul şi Împărăţia*** vine să întregească în chip fericit demersul Părintelui arhimandrit **Ilie Cleopa** de la mănăstirea Sihăstria (***Despre vise şi vedenii***, Edit. Anastasia, 1993), dar şi lucrarea savantă a grupului de cercetători coordonat de către **Liviu Popoviciu** (***Visul. De la medicină la psihanaliză, cultură, filosofie***, Edit. Universul, 1994). Inventarul exhaustiv al viselor, vedeniilor, profeţiilor, descoperirilor, nălucirilor, prevestirilor, parabolelor şi altor fenomene similare din Vechiul şi Noul Testament, ce alcătuieşte substanţa tabelului-anexă, conferă acestei cărţi un merit în plus, pe care mai ales specialiştii în ştiinţele biblice îl vor aprecia cu siguranţă". Tot din prefaţa acestui deosebit volum aflăm că „în demersul său teologic, Ovidiu Moceanu se raportează la întregul fond al spiritualităţii filocalice, încercând să cristalizeze o sinteză ce lipsea totuşi literaturii noastre. Aceasta, cu atât mai mult cu cât — la umbra faimosului *fetiş al «intrării în Europa»* — au început să fie mimate tot mai frecvent, cele mai naive ori aberante forme de expresie ale mediocrităţii spirituale ce caracterizează în general societatea de consum. Acestui orizont al mediocrităţii îi corespund şi pasiunea morbidă pentru magie, vrăjitorie, zodiac, horoscop, interpretarea viselor, etc. Se simt atrase către tot ceea ce aparţine zonei obscure a *«fenomenelor paranormale»* nu atât norodul superstiţios şi credul, ci mai cu seamă acele medii ale societăţii mondene pentru care „norocul în afaceri şi în dragoste" reprezintă ţelul suprem al vieţii. Ori, interpreţii de vise, ca şi magicienii, vrăjitorii, prezicătorii, specialiştii în zodiac şi horoscoape, mulţi dintre ei posesori ai unor „diplome" emise de „maeştrii internaţionali", sunt percepuţi în aceste medii ca nişte profeţi atotputernici ! Tocmai în acest înţeles, ***Visul şi Împărăţia*** va împlini şi o funcţie protectoare în raport cu erezia şi superstiţia ce se manifestă şi în planul onirologic."

Redăm — din prefaţa aceluiaşi volum — modul în care problematica complexă a visului a fost abordată în spiritualitatea filocalică :

„Cel ce se nevoieşte trebuie să-şi cunoască mişcările şi preocupările sufleteşti chiar şi din visurile lui şi să aibă grijă de starea lui. Căci după preocuparea omului dinăuntru şi după grijile lui sunt şi mişcările trupului şi nălucirile minţii. Dintre cele ce ni se nălucesc în somn, unele sunt simple ***visuri****, altele* ***vederi****, iar altele* ***descoperiri****.* ***Visurile*** *sunt toate cele ce nu rămân neschimbate în închipuirea minţii, ci se amestecă, se alungă şi se schimbă des dintr-unul într-altul. Din ele nu vine nici un folos pentru cei ce şi le nălucesc, şi după trezire se destramă. Pe acestea trebuie să le dispreţuiască cei ce se nevoiesc.* ***Vederile*** *sunt cele care rămân neschimbate şi nu se prefac dintr-una într-alta, ci rămân întipărite în minte şi neuitate timp îndelungat ; de asemenea, cele care arată sfârşituri ale lucrurilor viitoare şi aduc sufletului folos prin umilinţă şi din vedenii înfricoşătoare, făcând pe cel ce le are să-şi adune mintea şi să tremure de vederea înfricoşătoare şi neschimbată a celor ce i se arată. La acestea trebuie să fie cu luareaminte cei ce se nevoiesc. Iar* ***descoperirile*** *sunt vederile sufletului curat şi luminat, în afară de toată simţirea care au ca şi cuprins lucruri şi înţelesuri* ⇨

dumnezeieşti minunate, desluşirea unor taine ascunse ale lui Dumnezeu şi dezlegarea unor mari întrebări ce ni se pun, precum şi schimbarea obştească a unor lucruri lumeşti şi omeneşti. Nu toţi au vederi adevărate în somn, nici nu se întipăresc acestea în mintea tuturor, ci numai aceia care sunt curaţi cu mintea şi limpeziţi în simţurile sufletului şi care aleargă spre contemplarea naturală ; numai aceia care nu au nici o preocupare de lucrurile vieţii şi nici o grijă pentru viaţa de aici ; aceia a căror îndelungate flămânziri i-au dus la înfrânarea cuprinzătoare şi ale căror sudori şi osteneli după Dumnezeu au aflat, în locul cel sfânt al lui Dumnezeu, cunoştinţa lucrurilor şi odihna înţelepciunii celei mai înalte ; aceia a căror viaţă îngerească e ascunsă la Dumnezeu şi a căror înaintare s-a suit de la sfânta linişte la treapta proorocilor Bisericii lui Dumnezeu." (**Cuv. Nichita Stithatul — *„Cele trei sute de capete practice, naturale şi gnostice*"**, în ***Filocalia***, vol. VI., Buc., 1977, p. 281–283).

Menţionăm în mod expres recomandarea tuturor Părinţilor ca visele să fie supuse „cenzurii" duhovnicilor şi nu povestite şi interpretate în fel şi chip, înşelând astfel nu numai pe cel în cauză, ci şi pe cei din jur.

Din cuprinsul volumului ***Visul şi Împărăţia***, amintim : *I. Visul şi dialogul omului cu Dumnezeu ; II. Sacru şi diabolic în vis ; III. Onirologie creştină ; Anexă : vise, vedenii, prorocii, profeţii, străvederi, descoperiri, răpiri în duh (extaze), înainte-vederi (meniri), năluciri, arătări, prevestiri, parabole în Vechiul Testament şi în Noul Testament ; Note, comentarii, referinţe.*

Din cuprinsul celuilalt volum — ***Experienţa lecturii*** —, care începe cu interesante studii critice despre Caragiale, Eminescu, Creangă, Rebreanu, Blaga, Noica, Preda şi alţi autori români sau străini, mai vechi sau mai noi, se impune în mod deosebit atenţiei partea a III-a intitulată *FIŞE*. Amintim de aici câteva titluri de eseuri : *Ateu' ; Tânărul preot ; Preoţi şi mireni ; Restaurarea cuvintelor ; Femeie, iată trupul tău.* Considerăm a fi de o deosebită actualitate, de o dureroasă actualitate, ideile consemnate în eseul *Ateu'*, idei care sunt prezente în viaţa noastră de zi cu zi mai ales prin felul cum este privită de către unii părinţi şi unele cadre didactice predarea religiei în şcoală. Merită să reproducem în întregime acest eseu — pentru a ne înfiora şi pentru a ne pune în gardă asupra realităţii cutremurătoare.

ATEU'

„Zis-a cel nebun întru inima sa :
Nu este Dumnezeu !"
(Psalm 13, 1)

Ai dat nas în nas cu Ateu'. Nu cu un sectar, nu cu un demonizat, nu cu un criminal, nu cu un borfaş, ci cu Ateu'. Ceea ce, să recunoaştem, e mai rar.

Nu-l ştiai ateu. Sărbătoreşte Paştile, de Crăciun se veseleşte, ca şi de Anul Nou sau Bobotează, şi-a botezat copiii, a botezat şi el, a fost mire şi naş, n-a îngropat pe ai săi fără slujbă, chiar pe vremea celor fără Dumnezeu, mă rog, a făcut tot ceea ce ţine de „tradiţie". Ba încă, ştie să zică, firesc, aproape incredibil de firesc, „Doamne ajută !" sau „Hristos a înviat !". Ştie să-şi plângă moşul, adormit întru Domnul, cu „Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească !", fiindcă moşul a fost tare, tare credincios.

Dar, surpriză postdecembristă, dai nas în nas cu Ateu' ! Urcă, aşa are impresia, scările slavei : preoţii sunt imorali, arhiereii compromişi, credincioşii (ortodocşi, desigur) făţarnici, Biserica lui Hristos — instituţie perimată, iar, deasupra tuturor — un gol imens. Nimic nu-i convine. „Mă rog bunului Dumnezeu să nu te audă sau, dacă te aude, să te ierte, că nu ştii ce vorbeşti..." încerci să-i domoleşti avântul demolator, înspăimântat de grozăviile debitate. „Nu, nu, ştiu ; cum să nu ştiu... ? !" „Dar nu înţeleg : eşti botezat, cununat, chiar te-am văzut la Biserică ; e drept, numai o dată, dar te-am văzut..." Şi dă dintr-o mână rotit, că toate astea, la urma urmei, sunt nişte vorbe, ca oricare altele. „Eu sunt ateu !" punctează scurt, cu o gravitate extraordinară, de parcă ar fi descoperit atunci un adevăr despre sine. „Domnule, nu poţi să fii ateu..." „De ce ? Cine nu mă lasă ?" „Duhul Adevărului, Împăratul Ceresc..." „Dar eu sunt liber...liber !"

Am înţeles : postsecuristul meu ateu voia să fie liber şi-l împiedicau Dumnezeu, Sfânta Cruce, Duhul Sfânt, apostolii, mucenicii, arhiereii şi preoţii, credincioşii de rând... În rest, nici o problemă — nici din partea familiei, nici a societăţii, nici a propriei conştiinţe, nici a obligaţiilor de serviciu ş.a.m.d.

Sărmane intelectual ! Cum dai tu lumina dumnezeiască pe o clipă de slavă deşartă în întunecimea minţii tale !... Cum crezi că te înalţi negând, dar cât de jos cobori !... Libertatea ta, zici, înseamnă să mergi pe munte, singur. Du-te pe munte singur, domnule inginer ! Libertatea ta înseamnă să vânezi şi să nu tragi „într-o găinuşă care şchioapătă". Vânează şi nu trage într-o găinuşă care şchioapătă, domnule profesor doctor ! Libertatea ta înseamnă să stai sub stele, într-o noapte de vară. Stai sub stele, într-o noapte de vară, domnule coleg ! Libertatea ta înseamnă să scrii ce vrei. Scrie ce vrei, domnule scriitor ! Libertatea ta înseamnă să trăieşti modern. Trăieşte modern, domnule domn ! Dar ateu nu poţi să fii. Eu te voi trage de mânecă de fiecare dată când Îl vei pomeni pe Domnul, căci *"toţi ne vom înfăţişa înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu"* (***Romani, 14,10***), iar eu dator sunt pentru aceasta, cum firesc este să te privesc cu milă.

Un rătăcitor, ca atâţia alţii. Care, de pe grămăjoara bietei lor ştiinţe, fac multă gălăgie. Ar părea un responsabil cu munca ateistă de acum câţiva ani, dacă n-am şti că i-au măturat evenimentele pe emisarii diavoleşti. Domnule, academician profesor doctor inginer scriitor ziarist, nu puteţi fi ateu ! Dar aveţi mare grijă : să nu fie libertatea dumneavoastră robie, căci *"Dumnezeu nu Se lasă batjocorit şi ce va semăna omul aceea va şi secera !"* (***Galateni, 6,7***). Indiferent pe ce treaptă a ştiinţei de carte se află.

(1994)

(selecţie şi prezentare — *Cristian Frenţiu*)

Luminile virtuţii creştine înnobilează viaţa

Pe traseul unei îndelungate şi rodnice cariere didactice, în paralel cu munca la catedră, **pr. prof. dr. Sorin Cosma** a desfăşurat şi o ritmică activitate de cercetare ştiinţifică vizând unele componente de bază ale teologiei. O parte din contribuţii au văzut lumina tiparului în paginile unor periodice teologice, iar în ultimul timp, acumulările de peste vreme sunt date publicităţii într-o succesiune de cuprinzătoare volume : **Cuvinte ale dreptei credinţe** (Arad, 1992, 565 pag.), **Cumpătarea în etica filosofică antică şi în morala creştină** (ed. Helicon, 1998, 440 pag.), lucrări urmate de recenta carte intitulată : **Virtutea şi razele ei de lumină** (ed. Banatica, 1999, 326 pag.). Această ultimă apariţie editorială abordează o varietate de aspecte înscrise pe coordonatele fundamentale ale moralei creştine, supunând analizei, cu preponderenţă, variate laturi ale virtuţii creştine văzute ca un evantai alcătuit din multiple şi benefice raze de lumină.

Astfel, întinsul material al cărţii, organizat după un plan unitar şi coerent, cuprinde aproape patruzeci de referinţe (definiri şi ample explicitări în capitole şi subcapitole) la categoria de **virtute,** insistând, printre altele, asupra unor concepte bogate în semnificaţii, precum : *evlavia, păcatul, iubirea, dreptatea, înţelepciunea, cumpătarea, bărbăţia.*

Pe axul tematic al lucrării, un relief aparte îl are capitolul consacrat efectelor benefice ale virtuţii creştine prin : *smerenie, blândeţe, răbdare, rugăciune, pocăinţă, stăruinţă* ş.a.

În fine, cartea ne oferă o substanţială analiză referitoare la unele aspecte sociale ale virtuţii creştine, cu importante puncte de vedere privind *patriotismul ca datorie creştină, semnificaţia morală a jurământului, trăsăturile morale ale sentimentului de prietenie, ale relaţiei în familie* ş.a.

Şi de această dată, autorul dovedeşte o aleasă erudiţie în domeniu şi reconfirmă stăpânirea cu competenţă a instrumentarului de cercetare ştiinţifică. La o lectură atentă, înţelegem că acest valoros studiu de morală creştină este străbătut de o deviză cardinală, şi anume că omul îşi poate trăi viaţa cum doreşte, dar trebuie să se gândească la consecinţe. Din această idee incitantă izvorăşte firesc varianta optimă : trăirea în virtute conduce la binefăcătorul echilibru moral şi spiritual în ansamblu şi, respectiv, la sănătate trupească.

Dealtminteri, atât cărţile anterioare ale dr. Sorin Cosma, cât şi aceasta în discuţie sunt scrise astfel spre a se realiza o firească comunicare între lumea conceptelor teoretice, a abstracţiunilor livreşti şi trăirea cotidiană individuală şi existenţa comunitară. De aici, accesibilitatea pentru toate categoriile de cititori ca îndreptar moral, spiritual, căci, aşa cum rezultă din întregul conţinut, acest studiu (de o evidentă densitate ideatică) configurează convingător, într-o manieră seducătoare, portretul moral, ideal al unui bun creştin.

Prof. Petru Călin

ERATĂ

la articolul „*Nevoia permanentă de sacralitate*"
apărut în **„Foaia Diecezană" nr. 7–8 (53–54) / iulie–august 1999**, p. 22 :

rândul :	**— în loc de :**	***— se va citi :***
30	între conştiinţă	*întru conştiinţă*
36	ipoteză antinomică	*ipostază antinomică*
40	între antiteză	*între antiteze*
40	perfecţiunea	*perfecţionarea*
41	„meseria"	*„merindea"*
48	aleasă emoţie	*aleasă erudiţie*

PE URMELE MÂNTUITORULUI ÎN ȚARA SFÂNTĂ (V)

SPRE GALILEEA — Drumul care duce direct şi trece prin mijlocul Ţării Sfinte, de la sud spre nord, de la Ierusalim şi ajunge până în Galileea, trece prin SAMARIA (astăzi Nablus), prin localităţi biblice ca : Jenin şi Afula, oraşul Nazaret, pe o distanţă de 125 km. Drumul acesta a fost ocolit de Hristos pe motiv că trece prin Samaria, provincie ce era în ceartă cu Iudeea, spre a nu fi învinuit că este „Samarinean". De altfel se spune că Mântuitorul a trecut o singură dată pe acest drum, atunci când s-a întâlnit cu femeia samarineancă la fântâna lui Iacob. Drumul spre Galileea străbate culmi muntoase cu diverse culturi de lămâi, portocale şi banane, ceea ce face să fie admirat de frumuseţe, deoarece munţii Iudeii, unii înalţi până spre 1000 m, formează coloana vertebrală a Ţării Sfinte, ce coboară spre Galileea până la marea cu trei nume : Galileea, Tiberiadei sau Ghenizaretului.

Mântuitorul a început să vestească Evanghelia la marea Galileii şi a sfârşit-o în Ierusalim unde a fost răstignit pe Golgota. De la Ierusalim spre Samaria se pot vedea localităţi legate de activitatea Mântuitorului Hristos ca :

RAMA sau RAMALIA — loc la care se referă Evanghelistul Matei în cap. 2, 18 când spune : „Glas în Rama s-a auzit, plângere şi tânguire multă, Rahela îşi plânge pruncii..." referindu-se la uciderea acestora de către Irod.

BEERAT — ne aminteşte de locul unde Maica Domnului şi Iosif au aflat că Iisus nu era cu ei, ci a rămas la Templul din Ierusalim, la vârsta de 12 ani (Luca 2, 41–50).

BETEL — Aici a locuit un timp Avraam unde s-a despărţit de nepotul său Lot. Tot aici a dormit Iacob şi a văzut o scară ce urca de pe pământ la cer, pe care urcau şi coborau îngerii lui Dumnezeu (Fac. 28, 10–22). Cetatea Betel a fost timp îndelungat capitala Samariei.

SICHEM — Vechea capitală a Samariei în vremea Mântuitorului. De o parte şi de alta a Sichemului se văd cei doi munţi : GARIZIM (muntele binecuvântării) şi EBAL (muntele blestemului).

FÂNTÂNA LUI IACOB — se află în valea ce separă munţii Ebal şi Garizim. În aceste părţi a venit Iosif să caute pe fraţii săi fiind apoi vândut de aceştia unor negustori egipteni (Gen. 37, 12–28). Aici a avut loc convorbirea dintre Mântuitorul Hristos şi femeia samarineancă (Ioan 4, 4–30). S-a numit „Fântâna lui Iacob" pentru că Iacob a săpat-o spre a bea apă el, familia şi animalele lui, precum şi samarinenii din cetate. Aici se află o biserică ortodoxă, în pronaosul căreia este fântâna, cu o adâncime de aproape 40m.

MORMÂNTUL LUI IOSIF — este la o distanţă de aproximativ 1 km de fântână, la poalele muntelui Ebal. La acest mormânt, evreii ard tămâie, deoarece preţuiesc osemintele lui Iosif, aduse din Egipt la locul unde a trăit tatăl său şi familia lui.

VECHIUL SICHEM — este la apus de fântână. Arabii îi spun Nablus. Aici a fost declarat rege fiul lui Solomon (Roboam). Aici a fost vechiul Sihar, unde a fost invitat Hristos de samarinencă. Arabii care locuiesc aici, în marea lor majoritate sunt mahomedani. Unii dintre ei s-au convertit la creştinism, devenind ortodocşi sau catolici. Aici s-a născut Iustin Martirul şi Filosoful. Nablusul are în jur de 44.000 locuitori, majoritatea fiind musulmani. În acest oraş mai sunt aproximativ 8.000 de samarineni. Tot aici se află biserica ortodoxă a Sf. Fotinia (Femeia samarineancă).

SEBASTIA sau VECHEA SAMARIA — este la 12 km de Nablus. Aici se află dărâmăturile palatului lui Ahab şi alături, ruinele palatului lui Irod Antipa, unde a dansat Salomeea care a cerut, la îndemnul mamei sale, capul Sf. Ioan Botezătorul. Fericitului Ieronim, potrivit cu tradiţia locurilor sfinte spune că aici este mormântul Sf. Ioan Botezătorul care, după tăierea capului a fost înmormântat trupul sfântului.

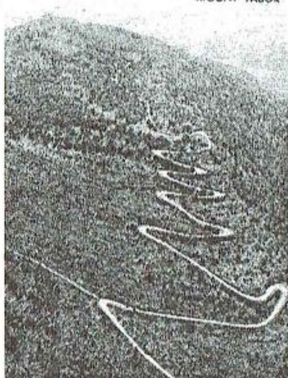
Sebastia a fost multă vreme capitala regatului israelian. Aici a predicat sfântul apostol Filip.

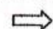
GENIN (Ghinea) — În drumul ce merge spre Nazaret, întâlnim localitatea Genin (vechiul Ghinea) unde Domnul şi Mântuitorul Hristos a vindecat pe cei 10 leproşi (Luca 17, 12–14).

NAIN — se găseşte în aceeaşi zonă. Aici Hristos l-a înviat pe fiul unei văduve (Luca 7, 11–15).

TABURIGHIA — este locul unde Mântuitorul l-a vindecat pe un copil îndrăcit (Mc. 7, 29–30). În faţa acestei localităţi se află :

MUNTELE TABORULUI — cu o înălţime de 652 m este locul unde Domnul S-a schimbat la Faţă. Muntele este acoperit cu stejari. Aici împărăteasa Elena a zidit o biserică. În timpul Împăratului Justinian s-au construit aici încă două biserici, în cinstea lui Moise şi Ilie. Pe vremea invaziei perşilor (614), aceste biserici au fost distruse, dar mai târziu au fost reconstruite. Ajuns pe Muntele Tabor, vestitul călugăr român Irinarh Rossetti împreună cu ucenicul său

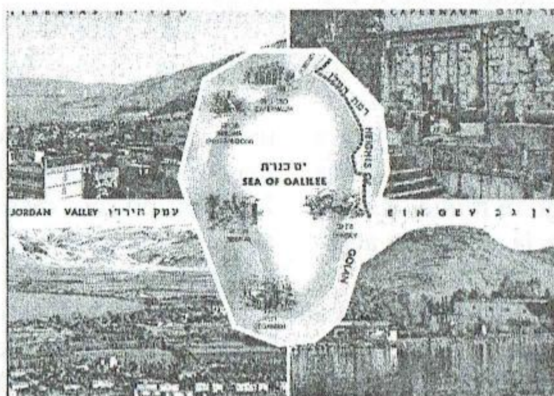
Prot. Dimitrie Grama

se îngrijesc de construirea unei mănăstiri, pe care o duc cu construcţia până la jumătate, întrucât Irinarh Rossetti în 1859 moare, iar ucenicul său continuă lucrarea şi biserica se sfinţeşte prin patriarhul Chiril al Ierusalimului, având hramul „Schimbarea la Faţă". În dreapta naosului se află mormântul arhimandritului Irinarh Rossetti.

La distanţa de 1 km, spre răsărit, tot pe Tabor mai este mănăstirea catolică, cu hramul „Schimbarea la Faţă", locuită de 18 călugări franciscani, construită în 1921.

NAZARET — capitala Galileii. În Nazaret îngerul Gavriil a vestit Fecioarei Maria Naşterea Domnului (Luca 1, 26–38). În timpul Mântuitorului, Nazaretul era un sat neînsemnat. Aici şi-a petrecut Hristos copilăria. Lângă pârâul Nazaretului se află biserica „Bunei Vestiri". Lângă biserică este „Izvorul Maicii Domnului" care izvorăşte din absida de nord a bisericii, trece prin biserică şi curge afară pe sub pardoseala de marmoră. Apa izvorului are daruri tămăduitoare. În Nazaret este o mitropolie ortodoxă şi două episcopii, una catolică şi alta protestantă.

PRĂPASTIA — este la 3 km sud de Nazaret. Aici nazarinenii au venit ca să-L arunce pe Domnul, după ce L-au scos din sinagogă (Luca 4, 28–30). Acest loc aparţine ortodocşilor.

CANA GALILEII — Aici, într-o casă, Mântuitorul a făcut prima minune, transformând apa în vin (Ioan 2, 1–11). Pe acest loc acum este o biserică şi o mânăstire ortodoxă. În trecut au fost mai mulţi călugări, în prezent sunt doar doi preoţi călugări, iar biserica are rol de parohie pentru ortodocşii din Cana Galileii. Din cele 6 vase de piatră, au mai rămas două. Aceste vase sunt de pe vremea Mântuitorului. În Cana a fost casa lui Natanael. De aici a vindecat de departe pe fiul unui slujitor împărătesc din Capernaum (Ioan 4, 46–54).

MUNTELE FERICIRILOR — este înalt doar de 346 m. Aici a rostit Mântuitorul, în faţa mulţimii „FERICIRILE" (Mt. 5, 1–12).

BINECUVÂNTAREA PÂINILOR ŞI A PEŞTILOR — a fost pe locul de la nord de acest munte, în apropiere de marea Tiberiadei, unde Mântuitorul a binecuvântat cele 5 pâini şi 2 peşti (Mt. 14, 15–21).

MAREA TIBERIADEI — Se mai numeşte Marea Galileii şi Lacul Ghenizaretului. Peisajul Galileii este cel mai curat din întreaga Palestină biblică, cu dealuri, câmpii şi văi bogate. Pe aceste locuri a călătorit Mântuitorul singur şi cu apostolii Săi, străbătând toată Galileea... (Mt. 4, 25).

Marea Tiberiadei se află la 208 m sub nivelul Mării Mediteranei, cu o adâncime de 50–70 m, lungă de 21 km şi lată de 9 km şi jumătate. Este locul pe care-L iubea cel mai mult Mântuitorul. Din împrejurimile acestui loc a ales apostoli, pe Petru şi Andrei, pe Iacob şi Ioan (Mt. 4, 18–22). Pe apa acestei mări a potolit furtuna (Mt. 8, 23–27), a vindecat pe cei îndrăciţi din ţinutul Gadarenilor (Mt. 8, 28–34). În apropiere, a săturat mulţimea de 5 mii de oameni, cu 5 pâini şi 2 peşti. Tot pe această mare, după Înviere S-a arătat apostolilor care, pescuind, n-au prins nimic, dar la îndemnul Domnului au aruncat mrejele şi au prins 153 de peşti mari (Ioan 21, 1–14).

TIBERIADA — oraş întemeiat de Irod Antipa în cinstea lui Tiberiu, împăratul. Aici se află o biserică ortodoxă zidită în amintirea Sf. Apostoli. Mai jos de Tiberiada exista amenajate băi termale.

MAGDALA — localitatea unde s-a născut Maria-Magdalena (Mt. 27, 61). Ea este aşezată pe malul apusean al lacului.

BETSAIDA — locul de naştere al apostolilor Petru, Andrei şi Filip. Aici a vindecat Hristos pe un orb (Mc. 8, 22–26). La nord de Betsaida se află TABGHE (7 izvoare). În locul acesta a avut loc o altă înmulţire a pâinilor şi peştilor săvârşită de Hristos (Mt. 15, 29–39).

CAPERNAUM — cetatea cea mai plăcută Mântuitorului, unde a făcut minuni ca : vindecarea unui om chinuit de duhuri necurate, a vindecat un paralitic, pe soacra lui Petru şi pe sluga sutaşului (Mt. 8, 9).

TEZVA — locul unde s-a născut proorocul Ilie Tezviteanul, localitate în nord de Capernaum.

CEZAREEA LUI FILIP — se află în partea cea mai nordică a Ţării Sfinte. Aici a spus Mântuitorul Hristos : „Cel ce voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze" (Luca 9, 23–26).

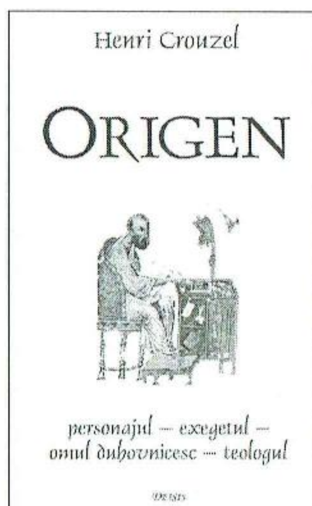
DECAPOLE — provincia celor 10 cetăţi, de unde s-au ridicat mulţi sfinţi ai Bisericii lui Hristos. Din aceste cetăţi era şi Sfântul Grigorie Decapolitul, ale cărui moaşte se află la Mânăstirea Bistriţa din Oltenia. Două cetăţi sunt dincoace de Iordan şi opt sunt dincolo, în hotarele Iordaniei de astăzi.

(va urma)

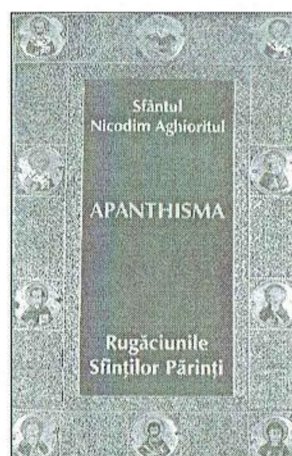
Prot. Dimitrie Grama

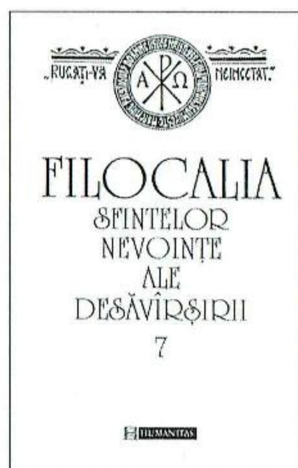
Librăria Diecezană – *BUCURII EDITORIALE*

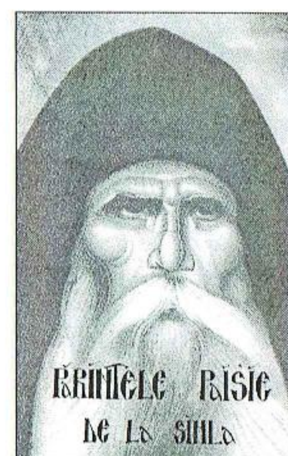

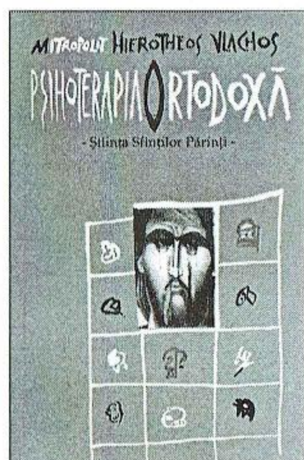

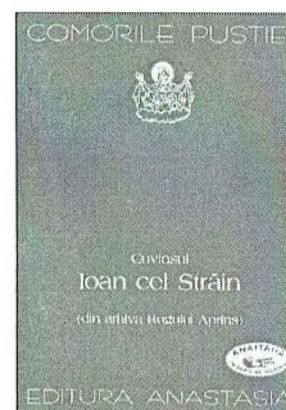

СК.
ПАРАСКІВА